

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο πενταμελές τμήμα)
της 6ης Οκτωβρίου 2005*

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-22/02 και T-23/02,

Sumitomo Chemical Co. Ltd, με έδρα το Τόκιο (Ιαπωνία),

Sumika Fine Chemicals Co. Ltd, με έδρα την Οσάκα (Ιαπωνία),

εκπροσωπούμενες από τον M. Klusmann, δικηγόρο, και τη V. Turner, solicitor,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από την
L. Pignataro-Nolin και τον A. Whelan, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

με αντικείμενο αιτήματα περί ακυρώσεως της αποφάσεως 2003/2/ΕΚ της Επιτροπής, της 21ης Νοεμβρίου 2001, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-1/37.512 — Βιταμίνες) (ΕΕ 2003, L 6, σ. 1), κατά το μέρος που αφορά τις προσφεύγουσες,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τέταρτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους Η. Legal, πρόεδρο, Ρ. Lindh, Ρ. Mengozzi, Ι. Wiszniewska-Białecka και V. Vadaralas, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Νοεμβρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Με την απόφαση 2003/2/ΕΚ, της 21ης Νοεμβρίου 2001, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-1/37.512 — Βιταμίνες) (ΕΕ 2003, L 6, σ. 1, στο εξής: Απόφαση), η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 1, ότι πολλές επιχειρήσεις είχαν παραβεί το άρθρο

81, παράγραφος 1, ΕΚ και το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) μετέχοντας σε σειρά χωριστών συμπράξεων που επηρέαζαν δώδεκα διαφορετικές αγορές βιταμινούχων προϊόντων, ήτοι τις βιταμίνες Α, Ε, Β1, Β2, Β5, Β6, το φολικό οξύ, τις βιταμίνες C, D3, Η, το βήτα-καροτένιο και τα καροτενοειδή. Ειδικότερα, από τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη της Αποφάσεως προκύπτει ότι, στο πλαίσιο των ως άνω συμπράξεων, οι οικείες επιχειρήσεις καθόριζαν τις τιμές των διαφόρων προϊόντων, κατένειμαν ποσοστώσεις πωλήσεων, συμφωνούσαν και εφάρμοζαν αυξήσεις των τιμών, προέβαιναν σε ανακοινώσεις τιμών βάσει των συμφωνιών τους, πωλούσαν τα προϊόντα στις συμφωνηθείσες τιμές, δημιούργησαν ένα μηχανισμό παρακολούθησης και ελέγχου της τήρησης των συμφωνιών τους και συμμετείχαν σε τακτικές συσκέψεις για την εφαρμογή των σχεδίων τους.

- 2 Στις επιχειρήσεις αυτές περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι ιαπωνικές επιχειρήσεις Sumitomo Chemical Co. Ltd (στο εξής: Sumitomo) και Sumika Fine Chemicals Co. Ltd (στο εξής: Sumika), οι οποίες, αντιστοίχως, κρίθηκαν υπεύθυνες για παραβάσεις στις αγορές της Κοινότητας και του ΕΟΧ για τη βιταμίνη Η (η οποία είναι επίσης γνωστή ως βιοτίνη) και για το φολικό οξύ (άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία ι' και ια', της Αποφάσεως).
- 3 Στο άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχεία ια' και ιβ', της Αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι παραβάσεις στις οποίες είχαν συμμετάσχει η Sumitomo και η Sumika έλαβαν χώρα, αντιστοίχως, από τον Οκτώβριο 1991 έως τον Απρίλιο 1994 και από τον Ιανουάριο 1991 έως τον Ιούνιο 1994.
- 4 Με το άρθρο 2 της Αποφάσεως, οι επιχειρήσεις που κρίθηκαν υπεύθυνες για τις διαπιστωθείσες παραβάσεις διατάχθηκαν να παύσουν πάραυτα να τις διαπράττουν, αν δεν το έχουν ήδη πράξει, και να απέχουν στο εξής από την επανάληψη των πράξεων ή των παραβατικών συμπεριφορών που διαπιστώθηκαν, καθώς και από κάθε μέτρο που έχει όμοιο ή παρεμφερές αντικείμενο ή αποτέλεσμα.

- 5 Ενώ η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμα για τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στις αγορές των βιταμινών A, E, B2, B5, C, D3, του βήτα-καροτένιου και των καροτενοειδών, δεν επέβαλε πρόστιμα για τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στις αγορές των βιταμινών B1, B6, H και του φολικού οξέος (άρθρο 3 της Αποφάσεως).
- 6 Συγκεκριμένα, από τις αιτιολογικές σκέψεις 645 έως 649 της Αποφάσεως προκύπτει ότι οι παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στις τελευταίες αγορές έπαυσαν να υφίστανται πέντε και πλέον έτη προτού αρχίσει η Επιτροπή την έρευνά της και ότι, ως εκ τούτου, το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 241), ήταν εφαρμοστέο ως προς τις ως άνω παραβάσεις.
- 7 Έτσι, δεν επιβλήθηκαν πρόστιμα, ειδικότερα, στη Sumitomo και στη Sumika.
- 8 Επίσης, από την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 650) προκύπτει ότι οι δύο αυτές επιχειρήσεις είχαν ισχυρισθεί, με την αντίστοιχη απάντησή τους στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, ότι, εφόσον είχαν παραγραφεί οι παραβάσεις στις οποίες οι εν λόγω επιχειρήσεις είχαν, όπως υποστηρίζεται, συμμετάσχει, οι παραβάσεις αυτές δεν μπορούσαν πλέον να αποτελέσουν αντικείμενο αποφάσεως της Επιτροπής.
- 9 Με την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 651), η Επιτροπή απέρριψε την ως άνω επιχειρηματολογία, επισημαίνοντας ότι «[ο]ι διατάξεις σχετικά με τις προθεσμίες παραγραφής αφορούν αποκλειστικά την επιβολή προστίμων ή κυρώσεων» και ότι «δεν επηρεάζουν το δικαίωμα της Επιτροπής να ερευνά περιπτώσεις συμπράξεων και να λαμβάνει, εφόσον είναι αναγκαίο, απαγορευτικές αποφάσεις».

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 10 Με χωριστά δικόγραφα, που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 7 Φεβρουαρίου 2002, η Sumitomo και η Sumika άσκησαν τις υπό κρίση προσφυγές, οι οποίες πρωτοκολλήθηκαν, αντιστοίχως, με τους αριθμούς Τ-22/02 και Τ-23/02.

- 11 Με διάταξη του προέδρου του πρώτου τμήματος του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 2004, οι υποθέσεις Τ-22/02 και Τ-23/02 συνενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και έκδοση κοινής αποφάσεως, λόγω συναφείας, σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

- 12 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14 του Κανονισμού Διαδικασίας και μετά από πρόταση του πρώτου τμήματος, το Πρωτοδικείο, αφού άκουσε τους διαδίκους κατά το άρθρο 51 του εν λόγω Κανονισμού, αποφάσισε να παραπέμψει τις υπό κρίση υποθέσεις στο πενταμελές τμήμα.

- 13 Δεδομένου ότι η σύνθεση των τμημάτων του Πρωτοδικείου τροποποιήθηκε και ότι ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο τέταρτο τμήμα, οι υπό κρίση υποθέσεις ανατέθηκαν, κατά συνέπεια, στο τέταρτο πενταμελές τμήμα.

- 14 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τέταρτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

- 15 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις που έθεσε το Πρωτοδικείο κατά τη συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου 2004.
- 16 Στην υπόθεση T-22/02, η Sumitomo ζητεί από το Πρωτοδικείο να ακυρώσει την Απόφαση κατά το μέρος που την αφορά και να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.
- 17 Στην υπόθεση T-23/02, η Sumika ζητεί από το Πρωτοδικείο να ακυρώσει την Απόφαση κατά το μέρος που την αφορά και να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.
- 18 Σε καθεμία από τις δύο συνεκδικαζόμενες υποθέσεις, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο να απορρίψει την προσφυγή και να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί των ακυρωτικών αιτημάτων

- 19 Προς στήριξη της προσφυγής τους, οι προσφεύγουσες προβάλλουν δύο λόγους ακυρώσεως, που αντλούνται, αντιστοίχως, από την παραγραφή του δικαιώματος της Επιτροπής να διαπιστώσει τις παραβάσεις και από την αναρμοδιότητα της Επιτροπής.

1. *Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την παραγραφή του δικαιώματος της Επιτροπής να διαπιστώσει τις παραβάσεις*

- 20 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε, εν προκειμένω, να εκδώσει απαγορευτική απόφαση έναντι αυτών, καθόσον το σχετικό δικαίωμά της είχε παραγραφεί λόγω, αφενός, της λήξεως της προθεσμίας παραγραφής που προβλέπεται στο άρθρο 1 του κανονισμού 2988/74 και, αφετέρου, ορισμένων γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου.

Πρώτο σκέλος: εφαρμογή του κανονισμού 2988/74

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 21 Οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι το δικαίωμα της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμα ή κυρώσεις λόγω παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού υπόκειται σε προθεσμία παραγραφής πέντε ετών δυνάμει του άρθρου 1 της κανονισμού 2988/74 και ότι η ίδια η Επιτροπή αναγνώρισε ότι η ως άνω προθεσμία παραγραφής είχε λήξει όσον αφορά τις προσφεύγουσες.
- 22 Πάντως, οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι μια επίσημη απαγορευτική απόφαση όπως αυτή που ελήφθη εν προκειμένω κατά των προσφευγουσών πρέπει να χαρακτηριστεί ως «κύρωση» κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου, διότι από την ως άνω απόφαση απορρέουν τουλάχιστον τριών ειδών ποινές.
- 23 Πρώτον, η Απόφαση, διαπιστώνοντας παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού στο πλαίσιο μιας φερόμενης ως παγκόσμιας συμπράξεως, μπορεί να δώσει λαβή για άλλες διώξεις εντός των κρατών μελών όπου οι κανόνες περί παραγραφής είναι διαφορετικοί και ακόμη εντός άλλων χωρών· οι διαπιστώσεις της Επιτροπής θα

μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως ενδείξεις στο πλαίσιο των εν λόγω διώξεων, που θα είχαν, τουλάχιστον, ως συνέπεια να υποβληθούν οι προσφεύγουσες σε πολύ υψηλές δαπάνες προκειμένου να εξασφαλίσουν την υπεράσπισή τους. Δεύτερον, οι προσφεύγουσες θα μπορούσαν να εναχθούν λόγω της αστικής τους ευθύνης ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων από τρίτους που θα είχαν την πρόθεση να στηριχθούν επί της Απόφασης προκειμένου να αξιώσουν αποζημίωση. Τρίτον, η Απόφαση προκαλεί σοβαρή βλάβη στη φήμη των προσφευγουσών, όπως και η αρνητική δημοσιότητα που απορρέει από τις αγωγές που ασκούν τρίτοι.

24 Οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι ο σκοπός του κανονισμού 2988/74 είναι, σύμφωνα με το προοίμιό του, να καθιερωθεί η αρχή της παραγραφής χάριν της ασφαλείας δικαίου, τόσο ως προς τα πρόστιμα όσο και ως προς τις άλλες κυρώσεις. Ο λόγος υπάρξεως της καθιερώσεως προθεσμιών παραγραφής, όπως αυτές που προβλέπονται από τον κανονισμό 2988/74, σε συγκεκριμένο νομικό σύστημα είναι να εξασφαλίζεται ότι, προς το συμφέρον της ορθής λειτουργίας του νομικού συστήματος, οι παραβάσεις που διαπράχθηκαν πριν από μεγάλο χρονικό διάστημα δεν διώκονται και δεν τιμωρούνται πλέον. Η ασφάλεια δικαίου, η δικαιοσύνη και η αποτελεσματικότητα της διοικήσεως απαιτούν να χρησιμοποιεί η τελευταία τους πόρους που διαθέτει και τα χρήματα του φορολογουμένου για τη δίωξη των παραβάσεων του παρόντος και όχι των παραβάσεων του παρελθόντος. Κατά συνέπεια, από κάποιο χρονικό σημείο, οι επιχειρήσεις πρέπει όχι μόνο να μην αποτελούν πλέον αντικείμενο προστίμων, αλλά πρέπει, επίσης, να μη φοβούνται πλέον ότι ενδέχεται να απευθυνθεί σε αυτές απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως με τις εντεύθεν ποινές.

25 Επομένως, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 2988/74, όχι μόνον η Επιτροπή δεν μπορούσε να επιβάλει πρόστιμα στις προσφεύγουσες, αλλά δεν μπορούσε ούτε να εκδώσει έναντι των προσφευγουσών απαγορευτική απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση.

26 Η καθής υποστηρίζει ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74, εξεταζόμενο στο πλαίσιο του εν λόγω κανονισμού και υπό το πρίσμα των προπαρασκευαστικών εργασιών του κανονισμού αυτού, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εφαρμόζεται επί προστίμων ή κυρώσεων διαφορετικών από εκείνες που έχουν αυστηρώς χρηματικό χαρακτήρα και προβλέπονται στη νομοθεσία που αναφέρει το προοίμιο του ίδιου κανονισμού. Συγκεκριμένα, το εν λόγω άρθρο χρησιμοποιεί τους δύο όρους «πρόστιμα» και «κυρώσεις» ακριβώς για να καταστεί δυνατή η υπαγωγή στο ίδιο καθεστώς παραγραφής όλων των

προβλεπόμενων χρηματικών κυρώσεων, είτε με την ονομασία των «προστίμων» είτε με εκείνη των «κυρώσεων», από την εν λόγω νομοθεσία. Η αρχική πρόταση κανονισμού, την οποία υπέβαλε η Επιτροπή, και οι δύο τροποποιημένες προτάσεις που ακολούθησαν, χρησιμοποιώντας τον διττό όρο «πρόστιμα (κυρώσεις)», καταδεικνύουν σαφώς ότι οι δύο όροι είχαν χρησιμοποιηθεί ως συνώνυμοι. Η γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής [εφεξής Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (στο εξής: ΕΟΚΕ)] της 29ης Ιουνίου 1972, στην πρώτη φράση της («Η πρόταση κανονισμού αφορά μόνον το δικαίωμα επιβολής και ανακτήσεως προστίμων για παράβαση διατάξεων που θεσπίστηκαν δυνάμει της Συνθήκης περί ιδρύσεως της ΕΟΚ στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού»), καταδεικνύει, με τη σειρά της, ότι η εν λόγω επιτροπή είχε αντιληφθεί την πρόταση κανονισμού υπό την έννοια ότι η πρόταση αυτή αναφέρεται αποκλειστικώς στα πρόστιμα υπό ευρεία έννοια, συμπεριλαμβανομένων των χρηματικών ποινών.

- 27 Η καθής εκτιμά, εν πάση περιπτώσει, ότι κάθε κύρωση που επιβάλλεται από μια αρχή ανταγωνισμού τρίτης χώρας ή κάθε υποχρέωση καταβολής αποζημιώσεως που επιβάλλεται από εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να χαρακτηριστεί ως κύρωση επιβληθείσα από την Επιτροπή. Εξάλλου, η προσβολή της φήμης αποτελεί, το πολύ, μια έμμεση συνέπεια της εκδόσεως της Αποφάσεως και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως κύρωση. Επιπλέον, οι προσφεύγουσες συγχέουν την έκδοση και τη δημοσίευση μιας αποφάσεως περί διαπιστώσεως παραβάσεως. Πάντως, μόνον η δημοσίευση μπορεί να αποτελεί δυνητικό κίνδυνο για τα συμφέροντα του αποδέκτη, χωρίς, ωστόσο, να συνιστά κύρωση.
- 28 Με το υπόμνημά τους απαντήσεως, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι, αν, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 2988/74, η Επιτροπή δεν έχει πλέον το δικαίωμα να υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να θέτουν τέρμα στη διαπιστωθείσα παράβαση καθώς και να επιβάλλει πρόστιμα και χρηματικές ποινές σε περίπτωση παραβάσεως, εξ αυτού προκύπτει κατ' ανάγκην ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει ούτε το σιωπηρώς προβλεπόμενο δικαίωμα να διαπιστώνει την παράβαση για την οποία πρόκειται (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 1983, 7/82, GVL κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 483, σκέψη 23).
- 29 Οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι, όταν το Δικαστήριο ερμηνεύει το κοινοτικό δίκαιο, προσφεύγει στην προφανή σημασία των λέξεων, στο νομοθετικό πλαίσιο,

στον σκοπό του μέτρου και, μόνον επικουρικώς, στις προπαρασκευαστικές εργασίες (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα A. Tizzano στην υπόθεση C-133/00, Bowden κ.λπ., επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου στις 4 Οκτωβρίου 2001, Συλλογή 2001, σ. I-7031, I-7033, σημεία 28 έως 30). Οι προπαρασκευαστικές εργασίες δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι εκφράζουν σαφώς την πρόθεση των συντακτών ενός κανονισμού (απόφαση του Πρωτοδικείου της 25ης Μαρτίου 1999, T-102/96, Gencor κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-753, σκέψεις 128 και 129). Επομένως, αυτό που έχει σημασία εν προκειμένω δεν είναι η έννοια υπό την οποία η ΕΟΚΕ αντελήφθη την πρόταση κανονισμού, αλλά η ίδια η διατύπωση του οριστικού κειμένου του τελευταίου.

- 30 Πάντως, η διατύπωση του άρθρου 1 του κανονισμού 2988/74 είναι σαφής και απεριφραστή. Δεν χωρεί αμφιβολία περί του ότι, λόγω των ποινών που προβλέπει και του κλασικού ποινικού σκοπού που επιδιώκει, η απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως συνιστά όντως κύρωση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου. Τούτο γίνεται δεκτό από την ίδια την καθής ως εκ του ότι αυτή αναγνωρίζει ότι εξέδωσε μια απόφαση που εξυπηρετεί το συμφέρον της «ενθαρρύνσεως της υποδειγματικής συμπεριφοράς» και εκείνο της «αποθαρρύνσεως κάθε υποτροπής», δύο συμφέροντα τα οποία, κατά τις προσφεύγουσες, αντιστοιχούν στον κλασικό σκοπό κάθε κυρώσεως. Εξάλλου, οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν, αφενός, ότι, όπως προκύπτει από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Reischl στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση GVL κατά Επιτροπής (σ. 510 και 516), η καθής έχει ήδη δεχθεί, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η ως άνω απόφαση, ότι μια απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως παράγει, επίσης, αποτέλεσμα κυρώσεως με τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα και, αφετέρου, ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση της 15ης Ιουλίου 1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 397, σκέψη 104), προσέδωσε στη δημοσίευση αποφάσεως το αποτέλεσμα μιας συμπληρωματικής κυρώσεως.
- 31 Οι προσφεύγουσες εμμένουν, ιδίως, στο γεγονός ότι ένα εθνικό δικαστήριο, κράτους μέλους ή τρίτου κράτους, θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τις διαπιστώσεις της Επιτροπής ως «επαρκή απόδειξη εκ πρώτης όψεως», πράγμα που οι προσφεύγουσες θα είχαν πολύ μεγάλες δυσχέρειες να αντικρούσουν, ιδίως στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Συναφώς, μνημονεύουν αποφάσεις δικαιοδοτικών οργάνων της Αυστραλίας, των Ηνωμένων Πολιτειών και του Καναδά, καθώς και την απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-344/98, Masterfoods και HB (Συλλογή 2000, σ. I-11369, σκέψεις 49 έως 52). Οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι η καθής, με τα υπομνήματά της, δέχεται εμμέσως μια τέτοια πιθανότητα κατά το μέτρο που μνημονεύει, στο πλαίσιο της απαντήσεώς της στον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, «το συμφέρον να παρέχεται στους θιγομένους η δυνατότητα να

προσφεύγουν στα εθνικά πολιτικά δικαστήρια» ως έννομο συμφέρον που την εξουσιοδοτεί να εκδώσει απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως (βλ. σκέψη 122 κατωτέρω).

32 Οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι η εφαρμογή του κανονισμού 2988/74 στις αποφάσεις περί διαπιστώσεως παραβάσεως δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση ούτε από το νομοθετικό πλαίσιο. Παρατηρούν ότι η χρήση, στο άρθρο 1 του εν λόγω κανονισμού, του όρου «κύρωση» δεν εξηγείται, όπως ισχυρίζεται η καθής, από την ανάγκη να υπαχθούν οι χρηματικές κυρώσεις που έχουν διαφορετικές ονομασίες σε ένα κοινό καθεστώς παραγραφής. Συγκεκριμένα, ο όρος «πρόστιμα» περιλαμβάνει, επίσης, σαφώς τη χρηματική κύρωση που προβλέπεται από τον κανονισμό 11 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1960, περί καταργήσεως των διακρίσεων στον τομέα των τιμών και όρων μεταφοράς κατ' εφαρμογήν του άρθρου 79, παράγραφος 3, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 20).

33 Η καθής, με το υπόμνημά της ανταπαντήσεως, αμφισβητεί το επιχείρημα που αντλούν οι προσφεύγουσες από την προαναφερθείσα απόφαση GVL κατά Επιτροπής, διευκρινίζοντας ιδίως ότι, με την ως άνω απόφαση, το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε ότι το σιωπηρώς προβλεπόμενο δικαίωμα να εκδίδονται αποφάσεις περί διαπιστώσεως παραβάσεως απορρέει ευθέως από τα δικαιώματα να διατάσσεται η παύση των εν λόγω παραβάσεων και να επιβάλλονται πρόστιμα, που απονέμονται ρητώς από τη νομοθεσία, αλλά ότι όλα τα ως άνω δικαιώματα είχαν ως κοινή βάση τα άρθρα 83 ΕΚ και 85 ΕΚ. Επιπλέον, η καθής αντικρούει την εκ μέρους των προσφευγουσών ερμηνεία της προαναφερθείσας αποφάσεως ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

34 Πρέπει εκ προοιμίου να υπογραμμιστεί ότι η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή και τη διαμόρφωση της κοινοτικής πολιτικής περί ανταγωνισμού. Έτσι, το άρθρο 85, παράγραφος 1, ΕΚ, το οποίο αποτελεί, στον τομέα αυτό, την ειδική

εκδήλωση της γενικής αποστολής επιτηρήσεως που απονέμεται στην Επιτροπή από το άρθρο 211ΕΚ, της έχει αναθέσει την αποστολή να μεριμνά για την εφαρμογή των αρχών που καθιερώνουν τα άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ, οι δε θεσπισθείσες βάσει του άρθρου 83 ΕΚ διατάξεις της έχουν απονείμει εκτεταμένες εξουσίες (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 1991, C-234/89, Δηλιμίτης, Συλλογή 1991, σ. I-935, σκέψη 44, και Masterfoods και HB, προπαρατεθείσα, σκέψη 46· απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1992, T-24/90, Automec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-2223, σκέψεις 73 και 74).

- 35 Επομένως, σκοπός των εξουσιών τις οποίες απονέμει στην Επιτροπή ο κανονισμός 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), που έχει εφαρμογή εν προκειμένω *ratione temporis*, είναι το να της παρασχεθεί η δυνατότητα να επιτελεί την αποστολή, που της έχει ανατεθεί από το άρθρο 85 ΕΚ, να μεριμνά για την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψη 54, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Φεβρουαρίου 2001, T-112/98, Mannesmannröhren-Werke κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-729, σκέψεις 61 και 66). Πράγματι, το γενικό συμφέρον υπαγορεύει να αποτρέπονται οι θίγουσες τον ανταγωνισμό πρακτικές και συμφωνίες, να ανακαλύπτονται και να τιμωρούνται (απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 54).
- 36 Έτσι, ο κανονισμός 17 παρέσχε την εξουσία στην Επιτροπή να υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να θέτουν τέρμα στη διαπιστωθείσα παράβαση, καθώς και να επιβάλλει πρόστιμα και χρηματικές ποινές σε περίπτωση παραβάσεως. Το δικαίωμα λήψεως των σχετικών αποφάσεων ενέχει κατ' ανάγκην το δικαίωμα διαπιστώσεως της παραβάσεως για την οποία πρόκειται (απόφαση GVL κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 23).
- 37 Η παύση μιας παραβάσεως πριν από την έκδοση αποφάσεως της Επιτροπής δεν αποτελεί, αυτή καθ' εαυτήν, γεγονός που εμποδίζει την άσκηση των δικαιωμάτων της Επιτροπής να διαπιστώνει και να τιμωρεί μια παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, αφενός, ότι η εξουσία

της Επιτροπής προς επιβολή κυρώσεων δεν επηρεάζεται καθόλου από το γεγονός ότι η συμπεριφορά που αποτελεί την παράβαση και η δυνατότητα προκλήσεως ζημιογόνων αποτελεσμάτων έχουν λήξει (απόφαση ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 175) και, αφετέρου, ότι η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει απόφαση διαπιστώνοντας παράβαση, στην οποία έχει ήδη θέσει τέρμα η ενδιαφερόμενη επιχείρηση, υπό την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι το θεσμικό όργανο έχει έννομο συμφέρον προς τούτο (απόφαση GVL κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 24).

- 38 Εν προκειμένω, η Επιτροπή, με την Απόφαση, περιορίστηκε, όσον αφορά τις προσφεύγουσες, να διαπιστώσει ότι αυτές είχαν παραβεί το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ και το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ συμμετέχοντας σε συμφωνίες που επηρέαζαν, αντιστοίχως, τις αγορές της Κοινότητας και του ΕΟΧ για τη βιταμίνη Η (όσον αφορά τη Sumitomo, από τον Οκτώβριο 1991 έως τον Απρίλιο 1994) και για το φολικό οξύ (όσον αφορά τη Sumika, από τον Ιανουάριο 1991 έως τον Ιούνιο 1994) και να τις διατάξει να απέχουν από την καθ' υποτροπήν τέλεση των εν λόγω πράξεων ή συμπεριφορών ή από τη θέσπιση κάθε μέτρου που έχει πανομοιότυπο ή ισοδύναμο αντικείμενο ή αποτέλεσμα. Αντιθέτως, η Επιτροπή δεν επέβαλε πρόστιμα στις προσφεύγουσες, για τον λόγο ότι αυτές είχαν παύσει να συμμετέχουν στις εν λόγω συμφωνίες πέντε και πλέον έτη πριν από την έναρξη της έρευνας της Επιτροπής, πράγμα που συνεπάγεται, σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού 2988/74, την παραγραφή του δικαιώματος του θεσμικού οργάνου να επιβάλλει πρόστιμα.
- 39 Οι προσφεύγουσες, με το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως, προσάπτουν κατ' ουσίαν στην Επιτροπή ότι παρέβη το τελευταίο αυτό άρθρο, κατά το μέτρο που η παραγραφή που προβλέπει το εν λόγω άρθρο κάλυπτε επίσης, κατά τις προσφεύγουσες, το δικαίωμα διαπιστώσεως της επίμαχης παραβάσεως. Ειδικότερα, οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν, αφενός, ότι μια απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως εμπίπτει στην έννοια των «κυρώσεων» που η Επιτροπή δεν μπορεί να επιβάλλει άπαξ και παρέλθει η προθεσμία παραγραφής που προβλέπεται από την επίμαχη διάταξη και, αφετέρου, ότι η απόσβεση, λόγω παραγραφής, του δικαιώματος επιβολής προστίμων συνεπάγεται κατ' ανάγκην την απόσβεση του σιωπηρώς προβλεπόμενου δικαιώματος διαπιστώσεως της παραβάσεως.
- 40 Επομένως, επιβάλλεται να προσδιοριστεί, πρώτον, αν, όπως ισχυρίζονται οι προσφεύγουσες, η παραγραφή που προβλέπεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74 έχει εφαρμογή στο δικαίωμα της Επιτροπής να διαπιστώνει την παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ.

41 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74 προβλέπει ότι «[τ]ο δικαίωμα της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμα ή κυρώσεις για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου των μεταφορών ή του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας υπόκειται σε προθεσμία παραγραφής:

α) τριών ετών όσον αφορά τις παραβάσεις των διατάξεων που αφορούν τις αιτήσεις ή κοινοποιήσεις των επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, την παροχή πληροφοριών ή τη διεξαγωγή ελέγχων·

β) πέντε ετών όσον αφορά τις λοιπές παραβάσεις».

42 Στο πλαίσιο της γραμματικής ερμηνείας της εν λόγω διατάξεως, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου διατυπώνονται σε πολλές γλώσσες και ότι οι αποδόσεις τους στις διάφορες γλώσσες είναι εξίσου αυθεντικές· ως εκ τούτου, η ερμηνεία μιας διατάξεως κοινοτικού δικαίου απαιτεί σύγκριση των αποδόσεών της στις διάφορες γλώσσες (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 1982, 283/81, CILFIT, Συλλογή 1982, σ. 3415, σκέψη 18).

43 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι το γράμμα του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74, σε όλες σχεδόν τις γλωσσικές αποδόσεις του, καταδεικνύει ότι εκείνο που υπόκειται σε παραγραφή είναι το δικαίωμα της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμα ή κυρώσεις. Καμία γλωσσική απόδοση δεν αναφέρεται σε παραγραφή των πράξεων ή των παραβάσεων, ή του δικαιώματος της Επιτροπής να διαπιστώνει τις παραβάσεις. Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί το περιεχόμενο του όρου «κυρώσεις» που περιέχεται, παραπλεύρως του όρου «πρόστιμα», στην εν λόγω διάταξη, προκειμένου να εξακριβωθεί αν, όπως υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, ο όρος αυτός καλύπτει επίσης την απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως.

- 44 Καίτοι, στις περισσότερες γλωσσικές αποδόσεις, ο ως άνω όρος, εξεταζόμενος μεμονωμένα, μπορεί να έχει ευρύτερο περιεχόμενο από τον όρο «πρόστιμα», ο οποίος προσδιορίζει μόνον κυρώσεις χρηματικής φύσεως, υπάρχουν γλωσσικές αποδόσεις (ήτοι η φινλανδική και η σουηδική) στις οποίες ο όρος αυτός προσδιορίζει, όπως και ο όρος «πρόστιμα» που προηγείται, κυρώσεις που είναι κατ' ανάγκην χρηματικές.
- 45 Από την εξέταση του τίτλου του άρθρου 1 συνάγονται, επίσης, στοιχεία ερμηνείας που είναι λίγο αντιφατικά. Συγκεκριμένα, σε ορισμένες γλωσσικές αποδόσεις του κανονισμού 2988/74 μνημονεύεται, στον τίτλο αυτό, η παραγραφή της αγωγής ή των διαδικασιών, όροι οι οποίοι θα μπορούσαν να σημαίνουν ότι η έκταση της παραγραφής που προβλέπει η εν λόγω διάταξη υπερβαίνει το δικαίωμα και μόνον να επιβληθούν κυρώσεις λόγω των παραβάσεων, ώστε να καλύπτει την ίδια τη δυνατότητα ασκήσεως αγωγής ή κινήσεως διαδικασίας που αποσκοπεί απλώς στην απόδειξη των παραβάσεων. Σε άλλες γλωσσικές αποδόσεις, ο τίτλος περιέχει όρους όπως η λέξη «poursuites» (γαλλική γλωσσική απόδοση)· ή η λέξη «vervolgning» (ολλανδική γλωσσική απόδοση)? που υποδηλώνουν σαφώς, σε αντίθεση με τους όρους «αγωγή» ή «διαδικασίες», την αντίληψη μιας ενέργειας με κατασταλτικό σκοπό. Στη δανική γλωσσική απόδοση, ο τίτλος αναφέρεται στην παραγραφή του δικαιώματος επιβολής «οικονομικών κυρώσεων».
- 46 Πάντως, κατά πάγια νομολογία, ναί μεν, λόγω της ανάγκης ομοιόμορφης ερμηνείας των κοινοτικών κανονισμών, αποκλείεται ορισμένο κείμενο να εξετάζεται μεμονωμένα, πλην όμως απαιτείται, σε περίπτωση αμφιβολίας, να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται υπό το πρίσμα των αποδόσεών του στις άλλες επίσημες γλώσσες, σε περίπτωση δε διαφοράς μεταξύ των γλωσσικών αποδόσεων μιας κοινοτικής διατάξεως, η οικεία διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται με βάση την όλη οικονομία και τον σκοπό της κανονιστικής ρυθμίσεως της οποίας αποτελεί στοιχείο (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1979, 9/79, Koschniske, Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 321, σκέψη 6· της 28ης Μαρτίου 1985, 100/84, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 1985, σ. 1169, σκέψη 17, και της 20ής Νοεμβρίου 2003, C-152/01, Kyocera Electronics Europe, Συλλογή 2003, σ. I-13821, σκέψη 33· απόφαση του Πρωτοδικείου της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, T-80/97, Starway κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. II-3099, σκέψη 81).

- 47 Εξάλλου, κατά γενικότερο τρόπο, για την ερμηνεία μιας διατάξεως του κοινοτικού δικαίου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι στόχοι που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Νοεμβρίου 1983, 292/82, Merck, Συλλογή 1983, σ. 3781, σκέψη 12), καθώς και το σύνολο των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου (απόφαση CILFIT, προπαρατεθείσα, σκέψη 20).
- 48 Στο πλαίσιο της εντασσόμενης στο νοηματικό της πλαίσιο ερμηνείας και της τελολογικής ερμηνείας, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από την πρόταση COM(71) 1514 τελικό της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1971, που κατατέθηκε στη δικογραφία από την καθής, η έκδοση του κανονισμού 2988/74 αποτέλεσε την απάντηση του κοινοτικού νομοθέτη στις ενδείξεις που απορρέουν από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου που εκδόθηκαν το 1970 στις υποθέσεις σχετικά με τη σύμπραξη που αφορούσε την αγορά της κίνινης (βλ. μεταξύ άλλων, απόφαση ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψεις 18 έως 20), οι οποίες επανελήφθησαν το 1972 στις υποθέσεις σχετικά με τη σύμπραξη που αφορούσε την αγορά των χρωστικών υλών (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972, 52/69, Geigy κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 189, σκέψη 21), με τις οποίες το Δικαστήριο, αφού παρατήρησε ότι τα νομοθετικά κείμενα που ρυθμίζουν την εξουσία της Επιτροπής προς επιβολή προστίμων σε περιπτώσεις παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού δεν προέβλεπαν καμία παραγραφή, υπογράμμισε ότι η προθεσμία παραγραφής, για να εκπληρώσει τη λειτουργία της εξασφάλισης της ασφαλείας δικαίου, πρέπει να έχει καθοριστεί εκ των προτέρων και ότι ο καθορισμός της διάρκειάς της και των λεπτομερειών εφαρμογής της υπάγεται στην αρμοδιότητα του κοινοτικού νομοθέτη.
- 49 Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, στην πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2988/74, διαπιστώνεται ότι «οι διατάξεις του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας παρέχουν στην Επιτροπή την εξουσία να επιβάλλει πρόστιμα, κυρώσεις και χρηματικές ποινές στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που παραβιάζουν το κοινοτικό δίκαιο σε θέματα πληροφοριών ή ελέγχου ή απαγορεύσεως των διακρίσεων, των συμπράξεων ή της καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως»· διαπιστώνεται, επίσης, ότι «εν τούτοις οι διατάξεις αυτές δεν προβλέπουν καμία παραγραφή».

- 50 Επιπλέον, στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του ίδιου κανονισμού εκτίθεται, μεταξύ άλλων, «ότι είναι ανάγκη, χάριν της ασφαλείας του δικαίου, να καθιερωθεί η αρχή της παραγραφής και να ρυθμισθούν οι λεπτομέρειες της εφαρμογής της [και] ότι για να είναι πλήρης η σχετική ρύθμιση, οι διατάξεις περί παραγραφής πρέπει να εφαρμόζονται τόσο στην εξουσία επιβολής προστίμων ή κυρώσεων όσο και στην εξουσία εκτελέσεως των αποφάσεων διά των οποίων επιβάλλονται πρόστιμα, κυρώσεις ή χρηματικές ποινές».
- 51 Η τρίτη αιτιολογική σκέψη διευκρινίζει ότι ο κανονισμός «πρέπει να ισχύει για τις συναφείς διατάξεις του κανονισμού 11 [...], του κανονισμού 17 [...] και του κανονισμού (ΕΟΚ) 1017/68 του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 1968, περί εφαρμογής κανόνων ανταγωνισμού στους τομείς των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών [ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 86]».
- 52 Συναφώς, όπως ορθώς παρατήρησε η καθής, ενώ οι κανονισμοί 17 και 1017/68 προβλέπουν το δικαίωμα της Επιτροπής να επιβάλλει «πρόστιμα» (βλ. άρθρο 15 του κανονισμού 17 και άρθρο 22 του κανονισμού 1017/68), ο κανονισμός 11 εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να επιβάλλει «κυρώσεις» (βλ. άρθρα 17 και 18 του κανονισμού 11). Εξάλλου, οι «κυρώσεις» που προβλέπονται από τον τελευταίο κανονισμό είναι αποκλειστικώς χρηματικής φύσεως, όπως προκύπτει, αφενός, από το γεγονός ότι καθορίζεται πάντοτε ένα ανώτατο όριο της κυρώσεως που εκφράζεται σε λογιστικές μονάδες ή σε πολλαπλάσιο της τιμής μεταφοράς που εισπράττεται ή ζητείται από τον παραβάτη και, αφετέρου, από το γεγονός ότι προβλέπεται ότι οι ως άνω κυρώσεις «εκτελούνται με τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 192 της Συνθήκης [νυν άρθρο 256 ΕΚ]», το οποίο αφορά τις «αποφάσεις του Συμβουλίου ή της Επιτροπής που επιβάλλουν χρηματική υποχρέωση εις βάρος προσώπων, εκτός των κρατών» και οι οποίες είναι, σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, «τίτλοι εκτελεστοί» (βλ. άρθρα 17, 18 και 23 του κανονισμού 11).
- 53 Υπό τις συνθήκες αυτές, η χρήση, στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74, του όρου «κυρώσεις» επιπλέον του όρου «πρόστιμα» δικαιολογείται από την ανάγκη να διευκρινιστεί το γεγονός ότι η παραγραφή που προβλέπεται από την ως άνω διάταξη αφορά επίσης το δικαίωμα επιβολής χρηματικών κυρώσεων που δεν χαρακτηρίζονται ως πρόστιμα, όπως εκείνες που προβλέπονται από τον κανονισμό 11.

- 54 Δεν είναι πειστικό το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι η ως άνω διευκρίνιση δεν ήταν αναγκαία, λαμβανομένου υπόψη ότι ο όρος «πρόστιμα» δύναται να καλύπτει επίσης τις κυρώσεις του κανονισμού 11, οπότε η εκ μέρους της Επιτροπής ερμηνεία του όρου «κυρώσεις» του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74 θα είχε ως αποτέλεσμα να στερηθεί πρακτικής αποτελεσματικότητας ο τελευταίος αυτός όρος.
- 55 Συγκεκριμένα, πρέπει να επισημανθεί, εντός των ορίων της εντασσόμενης στο νοηματικό της πλαίσιο ερμηνείας, ότι οι διατάξεις του κανονισμού 2988/74 που αφορούν την παραγραφή «ως προς την εκτέλεση των αποφάσεων», ήτοι την παραγραφή του «[δικαιώματος] της Επιτροπής να εκτελεί τις αποφάσεις που επιβάλλουν πρόστιμο, κυρώσεις ή χρηματικές ποινές για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου των μεταφορών ή του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας» (άρθρο 4), καταδεικνύουν ότι ο κοινοτικός νομοθέτης, κατά την έκδοση του εν λόγω κανονισμού, δεν χρησιμοποίησε τον όρο «πρόστιμα» για να προσδιορίσει κάθε κύρωση χρηματικής φύσεως. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5, η παραγραφή ως προς την εκτέλεση των αποφάσεων διακόπτεται είτε με την κοινοποίηση αποφάσεως που τροποποιεί το αρχικό ποσό του προστίμου, της χρηματικής κυρώσεως ή της χρηματικής ποινής ή που απορρίπτει την αίτηση τέτοιας τροποποίησης, είτε με κάθε πράξη της Επιτροπής ή κράτους μέλους που ενεργεί κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής, και η οποία αποσκοπεί στην αναγκαστική είσπραξη του ποσού του προστίμου, της χρηματικής κυρώσεως ή της χρηματικής ποινής. Οι αναφορές στο ποσό και στην αναγκαστική είσπραξη της κυρώσεως καταδεικνύουν ότι ο κοινοτικός νομοθέτης δεν χρησιμοποίησε τον όρο «κυρώσεις» για να προσδιορίσει άλλες κυρώσεις εκτός των χρηματικών.
- 56 Συναφώς, δεν μπορεί να συναχθεί από την τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2988/74, η οποία διευκρινίζει ότι ο τελευταίος «πρέπει ομοίως να εφαρμόζεται στις συναφείς διατάξεις των μελλοντικών κανονισμών στον τομέα του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας», ότι ο κοινοτικός νομοθέτης, μνημονεύοντας στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74 τις «κυρώσεις» παραπλεύρως των «προστίμων», είχε την πρόθεση να υπαγάγει σε παραγραφή κάθε δικαίωμα επιβολής κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένων των μη χρηματικών κυρώσεων, που επρόκειτο, ενδεχομένως, να χορηγηθεί στην Επιτροπή στο πλαίσιο της νομοθεσίας σχετικά με τις μεταφορές και τον ανταγωνισμό.

- 57 Συγκεκριμένα, ένα τέτοιο συμπέρασμα θα προσέκρουε στη συνεκτίμηση, στο πλαίσιο της συστηματικής ερμηνείας του εν λόγω άρθρου, άλλων διατάξεων του κοινοτικού δικαίου. Συναφώς, ενδείκνυται να εξετασθούν οι αιτιολογικές σκέψεις και οι διατάξεις της αποφάσεως 715/78/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 6ης Απριλίου 1978, περί της παραγραφής σε θέματα διώξεως και εκτελέσεως στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/002, σ. 107).
- 58 Οι αιτιολογικές σκέψεις και οι διατάξεις της ως άνω αποφάσεως, η οποία ελήφθη περίπου τέσσερα έτη μετά την έκδοση του κανονισμού 2988/74, έχουν προδήλως αντιγραφεί από εκείνες του τελευταίου. Πάντως, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η παραγραφή του δικαιώματος διώξεως που προβλέπεται από το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής αφορά μόνον «το δικαίωμα της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμα», ενώ ο όρος «κυρώσεις» δεν περιέχεται στην εν λόγω διάταξη. Γενικότερα, εκεί όπου μια αιτιολογική σκέψη ή μια διάταξη του κανονισμού 2988/74 αναφέρεται σε «πρόστιμα ή κυρώσεις», η αντίστοιχη αιτιολογική σκέψη ή διάταξη της αποφάσεως 715/78 αναφέρεται μόνο σε «πρόστιμα», ενώ ο όρος «κυρώσεις» δεν μνημονεύεται, εξάλλου, πουθενά στην εν λόγω απόφαση. Πρέπει να προστεθεί ότι, στις αιτιολογικές σκέψεις της τελευταίας, μνημονεύονται τα άρθρα της Συνθήκης ΕΚΑΧ τα οποία απονέμουν στην Επιτροπή το δικαίωμα να επιβάλλει πρόστιμα και χρηματικές ποινές και τα οποία δεν περιέχουν τον όρο «κύρωση». Ωστόσο, όπως στην περίπτωση του κανονισμού 2988/74, ο νομοθέτης δεν θέλησε να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής της ρυθμίσεως σχετικά με την παραγραφή του δικαιώματος διώξεως μόνο στις «διατάξεις τις σχετικές με τα πρόστιμα ή τις άλλες χρηματικές ποινές που αναφέρονται στη Συνθήκη καθώς και τις πράξεις που εξεδόθησαν μέχρι [τότε] για την εφαρμογή της», αλλά αναφέρθηκε ρητώς «στις πρόσφορες διατάξεις, που είναι δυνατόν να προβλέπονται από μελλοντικές πράξεις εφαρμογής». Εντούτοις, ο νομοθέτης δεν χρησιμοποίησε, παρά ταύτα, τον όρο «κυρώσεις», οπότε το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω ρυθμίσεως δεν μπορεί κατ' αρχήν να καλύπτει άλλες κυρώσεις εκτός των προστίμων (βλ. πρώτη και πέμπτη αιτιολογική σκέψη).
- 59 Πάντως, αν ο όρος «κυρώσεις» του κανονισμού 2988/74 έπρεπε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά επίσης τις αποφάσεις περί διαπιστώσεως παραβάσεως, θα ήταν επιβεβλημένη η διαπίστωση ότι τέτοιες αποφάσεις υπόκεινται στο καθεστώς της παραγραφής στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ και όχι στο πλαίσιο της Συνθήκης

ΕΚΑΧ, ακόμη και αν η αρχή της παραγραφής που καθιερώθηκε στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚΑΧ διαπνέεται προδήλως, έως την παραμικρή λεπτομέρεια, από εκείνη που καθιερώθηκε λίγο πριν στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ. Μια τέτοια διαφορά δεν θα είχε λόγο υπάρξεως.

- 60 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι ο όρος «κυρώσεις» του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74 αποβλέπει μόνον, όπως υποστηρίζει η καθής, στο να υπαγάγει σε ένα και το αυτό καθεστώς παραγραφής το δικαίωμα της Επιτροπής να επιβάλλει χρηματικές κυρώσεις για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ανεξαρτήτως της ονομασίας που χρησιμοποιήθηκε για τις εν λόγω κυρώσεις στα νομοθετικά κείμενα που τις θεσπίζουν.
- 61 Μια απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως δεν συνιστά κύρωση κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74 και, ως εκ τούτου, δεν καταλαμβάνεται από την παραγραφή που προβλέπει η εν λόγω διάταξη.
- 62 Δεύτερον, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει ούτε η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών ότι, εν πάση περιπτώσει, η παραγραφή του δικαιώματος επιβολής προστίμων και χρηματικών ποινών ενέχει κατ' ανάγκην την παραγραφή του σιωπηρώς προβλεπόμενου δικαιώματος διαπιστώσεως της παραβάσεως (βλ. σκέψη 28 ανωτέρω).
- 63 Συγκεκριμένα, ναι μεν, στο πλαίσιο του καθεστώτος που θεσπίζει ο κανονισμός 17, το δικαίωμα της Επιτροπής να διαπιστώνει παράβαση προκύπτει μόνο σιωπηρώς, ήτοι κατά το μέτρο που τα ρητά δικαιώματα να διαταχθεί η παύση της παραβάσεως και να επιβληθούν πρόστιμα ενέχουν κατ' ανάγκην το ως άνω δικαίωμα (απόφαση GVL κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 23), πλην όμως ένα τέτοιο σιωπηρώς

προβλεπόμενο δικαίωμα δεν εξαρτάται μόνον από την άσκηση, εκ μέρους του θεσμικού οργάνου, των εν λόγω ρητών δικαιωμάτων. Το Δικαστήριο αναγνώρισε την ύπαρξη του ως άνω σιωπηρώς προβλεπόμενου δικαιώματος με μια απόφαση —την προπαρατεθείσα απόφαση GVL κατά Επιτροπής— η οποία αφορούσε τη νομιμότητα αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία διαπιστώθηκε παράβαση που είχε παύσει και δεν επιβλήθηκε πρόστιμο. Επομένως, η αυτοτέλεια του επίμαχου δικαιώματος δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ούτε να θιγεί από το γεγονός ότι η άσκηση του ως άνω δικαιώματος εξηρτάτο από την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος εκ μέρους του θεσμικού οργάνου.

64 Συνεπώς, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως είναι αβάσιμο.

Δεύτερο σκέλος: εφαρμογή των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου

Επιχειρήματα των διαδίκων

65 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να εκδώσει την Απόφαση κατ' αυτών, καθόσον το σχετικό δικαίωμα του εν λόγω θεσμικού οργάνου είχε παραγραφεί δυνάμει πολλών γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου.

66 Πρώτον, οι προσφεύγουσες επικαλούνται την αρχή της ασφαλείας δικαίου. Υποστηρίζουν ότι ο λόγος υπάρξεως των προθεσμιών παραγραφής στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ότι, μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα, είναι προς το συμφέρον της ορθής λειτουργίας του νομικού συστήματος το να μη διώκονται πλέον οι παραβάσεις ή το να μη δίνουν πλέον λαβή για οποιαδήποτε «κύρωση». Επιπλέον, οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ότι, τόσο σύμφωνα με την *Τέταρτη έκθεση για την πολιτική του ανταγωνισμού* που κατάρτισε η Επιτροπή όσο και σύμφωνα με το προοίμιο του κανονισμού 2988/74, η καθιέρωση, μέσω του τελευταίου, της παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και της παραγραφής ως προς την εκτέλεση των αποφάσεων αποβλέπει στην εξασφάλιση της ασφαλείας δικαίου, η οποία, κατά τη γνώμη των προσφευγουσών, είναι μια ουσιώδης επιταγή που πρέπει να έχει επίπτωση όχι μόνον επί του δικαιώματος της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμα, αλλά και επί του δικαιώματός της να επιβάλλει κυρώσεις κάθε είδους, όπως είναι μια απαγορευτική απόφαση.

- 67 Δεύτερον, η Επιτροπή, εκδίδοντας την Απόφαση έναντι των προσφευγουσών, παραβίασε τις γενικές αρχές του δικαίου των κρατών μελών. Συγκεκριμένα, οι προσφεύγουσες, στηριζόμενες ιδίως σε χωρία εθνικών δικαστικών αποφάσεων ή νομικών συγγραμμάτων σχετικά με την παραγραφή στο δίκαιο ορισμένων κρατών μελών, ισχυρίζονται ότι από τον λόγο υπάρξεως των κανόνων περί παραγραφής στα νομικά συστήματα των κρατών μελών προκύπτει επίσης ότι οι εν λόγω κανόνες πρέπει να εφαρμόζονται προκειμένου να αποφεύγεται κάθε πράξη διώξεως και κυρώσεως παραβάσεων που έχουν διαπραχθεί πριν από μεγάλο χρονικό διάστημα.
- 68 Τρίτον, η Απόφαση είναι αντίθετη προς το τεκμήριο αθωότητας, που διατυπώνεται στο άρθρο 48, παράγραφος 1, του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης του οποίου η διακήρυξη έγινε στη Νίκαια στις 7 Δεκεμβρίου 2000 (ΕΕ 2000, C 364, σ. 1, στο εξής: Χάρτης), και προς το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (ΕΣΔΑ), σύμφωνα με τα οποία κάθε κατηγορούμενος τεκμαίρεται ότι είναι αθώος μέχρι αποδείξεως της ενοχής του σύμφωνα με τον νόμο.
- 69 Ο σεβασμός του ως άνω τεκμηρίου είναι επιβεβλημένος για την Επιτροπή δυνάμει, αφενός, του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, που υποχρεώνει ιδίως τα θεσμικά όργανα της Ένωσης να σέβονται τα δικαιώματα και να τηρούν τις αρχές που προβλέπει ο Χάρτης, και, αφετέρου, του γεγονότος ότι πρόκειται για ένα θεμελιώδες δικαίωμα που διασφαλίζεται από την ΕΣΔΑ και, ως εκ τούτου, για μια γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΕΕ και την πάγια νομολογία των κοινοτικών δικαστηρίων (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2000, T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95, T-50/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-491, σκέψη 713, και Mannesmannröhren-Werke κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 60).
- 70 Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν, όσον αφορά την έκταση του τεκμηρίου αθωότητας, ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι κάθε σκεπτικό δικαστικής αποφάσεως με την οποία περατώνεται μια διαδικασία

λόγω παρελεύσεως της προθεσμίας παραγραφής συνιστά παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, εάν εκθέτει απλώς ότι ο κατηγορούμενος ενήργησε παράνομα και, ως εκ τούτου, διέπραξε παράπτωμα (βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση Adolf της 26ης Μαρτίου 1982, σειρά Α, αριθ. 49, § 38) ή εάν αφήνει να εννοηθεί ότι το δικαστήριο θεωρεί ένοχο τον ενδιαφερόμενο (ΕΔΔΑ, απόφαση Minelli της 25ης Μαρτίου 1983, σειρά Α, αριθ. 62, § 37).

71 Επομένως, κατά τις προσφεύγουσες, η Επιτροπή δεν μπορούσε εν προκειμένω, χωρίς να παραβιάσει το τεκμήριο αθωότητας, ούτε να ισχυριστεί ότι οι προσφεύγουσες είχαν ενεργήσει παράνομα ούτε να εκδώσει απόφαση περί διαπιστώσεως της παρανομίας αυτής.

72 Η καθής εκτιμά ότι το υπό κρίση σκέλος μπορεί να θεωρηθεί μόνον ως συμπληρωματικό επιχείρημα προς στήριξη του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως και ότι το εν λόγω σκέλος είναι αβάσιμο. Ειδικότερα, υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγουσες φαίνεται να θεωρούν ότι μια προθεσμία παραγραφής πέντε ετών εφαρμόζεται επίσης δυνάμει γενικών αρχών, αλλά δεν διευκρινίζουν για ποιον λόγο τούτο πρέπει να ισχύει, ούτε για ποιον λόγο το συμφέρον της αρχής της ασφαλείας δικαίου θα κλονιζόταν σε τέτοιο σημείο από μια απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως, η οποία ελήφθη περίπου επτά έτη μετά την παύση της παραβάσεως προκειμένου να προστατευθεί ένα έννομο συμφέρον, ώστε να πρέπει να ακυρωθεί η Απόφαση. Επιπλέον, η καθής παρατηρεί ότι από την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών απορρέει ότι τα κράτη μέλη που έχουν προθεσμίες παραγραφής μεγαλύτερες από πέντε έτη για τις διοικητικές αποφάσεις ή για τις αγωγές στον τομέα του ανταγωνισμού παραβιάζουν τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

73 Η καθής αμφισβητεί τη λυσιτέλεια της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που επικαλέστηκαν οι προσφεύγουσες, η οποία αφορούσε υποθέσεις σχετικές με την παρέλευση προθεσμιών των οποίων η εφαρμογή στις επίμαχες περιπτώσεις δεν αμφισβητήθηκε και η οποία δεν μπορούσε να παράσχει κανένα διαφωτιστικό στοιχείο ως προς το πεδίο εφαρμογής των προθεσμιών που καθορίζονται στην κοινοτική νομοθεσία. Κατά την καθής, το

τεκμήριο αθωότητας ισχύει μόνον πριν από την έκδοση αποφάσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουλίου 2000, T-62/98, Volkswagen κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-2707, σκέψη 281) και δεν μπορεί να προσδιορίσει την έκδοση ή την έλλειψη εκδόσεως αποφάσεως, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της ασφαλείας δικαίου και των κανόνων που ισχύουν για την παραγραφή.

- 74 Με το υπόμνημά τους απαντήσεως, οι προσφεύγουσες επαναλαμβάνουν τον ισχυρισμό ότι «το δικαίωμα της Επιτροπής να εκδώσει την επίδικη απόφαση [παραγράφηκε] επίσης κατ' εφαρμογήν των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου». Διευκρινίζουν ότι δεν ισχυρίστηκαν ότι οι γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου προβλέπουν προθεσμία παραγραφής ανάλογη με εκείνη του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74, αλλά μάλλον ότι «απέδειξαν ότι η εν λόγω προθεσμία παραγραφής απορρέει ευθέως από τη Συνθήκη ΕΚ, και ειδικότερα [από] το άρθρο 85, παράγραφος 2, ΕΚ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 3, παράγραφος 1, και 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και [με] το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74, και έχει —ταυτοχρόνως— ως νομική βάση ορισμένες γενικές αρχές του δικαίου, όπως είναι οι αρχές της ασφαλείας δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης».
- 75 Με το υπόμνημά της ανταπαντήσεως, η καθής επικαλείται το γεγονός ότι το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι ο κανονισμός 2988/74 στηρίζεται στις γενικές αρχές του δικαίου δεν αποδεικνύει τίποτε ως προς το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού. Εναπόκειται στον κοινοτικό νομοθέτη, εντός ορίων που ποικίλλουν ανάλογα με το θέμα, να καθορίζει διαφορετικές προθεσμίες παραγραφής για διαφορετικά είδη διαδικασιών. Τούτο ισχύει ακόμη και για τις διάφορες διαδικασίες σχετικά με τις κυρώσεις, όπως καταδεικνύει το ίδιο το άρθρο 1 του κανονισμού 2988/74, και, κατά μείζονα λόγο, για τα μέτρα που δεν έχουν ως αποτέλεσμα την επιβολή κυρώσεων, ανεξαρτήτως της σημασίας του τελευταίου αυτού όρου. Στην περίπτωση αποφάσεως περί διαπιστώσεως παραβάσεως, η οποία, κατά τη γνώμη της καθής, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού, τίποτε δεν καταδεικνύει ότι η έκδοση αποφάσεως περί διαπιστώσεως παραβάσεως που είχε παύσει πέντε έτη και ορισμένες εβδομάδες πριν από την έναρξη της έρευνας της Επιτροπής αντιβαίνει σε οποιονδήποτε κανόνα περί παραγραφής που απορρέει ευθέως από τις γενικές αρχές του δικαίου.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 76 Λαμβανομένης υπόψη κάποιας αμφισημίας των επιχειρημάτων που αναπτύσσουν στα δικόγραφά τους στο πλαίσιο του υπό κρίση σκέλους, οι προσφεύγουσες κλήθηκαν, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, να διευκρινίσουν το περιεχόμενο των εν λόγω επιχειρημάτων. Έτσι, οι προσφεύγουσες ανέφεραν ότι επικαλέστηκαν ορισμένες γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, αφενός, για να στηρίξουν την ερμηνεία του κανονισμού 2988/74 την οποία δέχονται στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του παρόντος λόγου ακυρώσεως και, αφετέρου, για να υποστηρίξουν ότι η Επιτροπή, λαμβάνοντας την Απόφαση έναντι αυτών, παραβίασε ευθέως τις εν λόγω αρχές, ανεξαρτήτως της προβαλλομένης παραβάσεως του κανονισμού 2988/74.
- 77 Αφενός, το υπό κρίση σκέλος θέτει, ως εκ τούτου, το ζήτημα αν η ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74 στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο στο πλαίσιο της αναλύσεως του πρώτου σκέλους του παρόντος λόγου ακυρώσεως προσκρούει στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου τις οποίες επικαλέστηκαν οι προσφεύγουσες. Συγκεκριμένα, ένα κείμενο του παραγωγού κοινοτικού δικαίου πρέπει να ερμηνεύεται, στο μέτρο του δυνατού, κατά τρόπο σύμφωνο με τις διατάξεις της Συνθήκης και τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1991, C-314/89, Rauh, Συλλογή 1991, σ. I-1647, σκέψη 17· της 10ης Ιουλίου 1991, C-90/90 και C-91/90, Neu κ.λπ., Συλλογή 1991, σ. I-3617, σκέψη 12, και της 27ης Ιανουαρίου 1994, C-98/91, Herbrink, Συλλογή 1994, σ. I-223, σκέψη 9).
- 78 Αφετέρου, το υπό κρίση σκέλος θέτει το ζήτημα αν οι ως άνω αρχές αποτελούσαν ευθέως εμπόδιο για την έκδοση αποφάσεως περί διαπιστώσεως παραβάσεως έναντι των προσφευγουσών, η οποία ελήφθη περίπου επτάμισι έτη μετά την παύση των φερομένων ως παραβατικών συμπεριφορών των προσφευγουσών και βάσει έρευνας που άρχισε περίπου πέντε έτη και τέσσερις ή πέντε μήνες μετά την ως άνω παύση.

79 Το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι τα δύο αυτά ζητήματα πρέπει να εξεταστούν, διαδοχικά, υπό το πρίσμα καθεμίας από τις αρχές τις οποίες επικαλέσθηκαν οι προσφεύγουσες στο πλαίσιο του υπό κρίση σκέλους.

— Αρχή της ασφαλείας δικαίου

80 Η αρχή της ασφαλείας δικαίου αποβλέπει στο να εξασφαλίζει το προβλέψιμο των καταστάσεων και των εννόμων σχέσεων που διέπει το κοινοτικό δίκαιο (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Φεβρουαρίου 1996, C-63/93, Duff κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-569, σκέψη 20, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 31ης Ιανουαρίου 2002, T-206/00, Hult κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. σ. I-A-19 και II-81, σκέψη 38).

81 Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η προθεσμία παραγραφής, προκειμένου να εκπληρώσει τη λειτουργία της που συνίσταται στην εξασφάλιση της ασφαλείας δικαίου, πρέπει να έχει ορισθεί εκ των προτέρων, ο δε καθορισμός της διάρκειάς της καθώς και των λεπτομερειών εφαρμογής της εμπίπτει στην αρμοδιότητα του κοινοτικού νομοθέτη (αποφάσεις του Δικαστηρίου ACF Chemie-farma κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψεις 19 και 20· Geigy κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 21· της 24ης Σεπτεμβρίου 2002, C-74/00 P και C-75/00 P, Falck και Acciaierie di Bolzano κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-7869, σκέψη 139, και της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P και C-180/01 P, International Power κ.λπ. κατά NALOO, Συλλογή 2003, σ. I-11421, σκέψη 106).

82 Συγκεκριμένα, η παραγραφή, εμποδίζοντας να αμφισβητούνται επ' αόριστον καταστάσεις που έχουν παγιωθεί με την παρέλευση του χρόνου, κατατείνει στο να ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου, αλλά μπορεί επίσης να επιτρέψει την παγίωση καταστάσεων οι οποίες, τουλάχιστον αρχικώς, ήσαν αντίθετες προς τον νόμο. Κατά συνέπεια, η έκταση στην οποία γίνεται προσφυγή στην παραγραφή απορρέει από συμβιβασμό μεταξύ των απαιτήσεων της ασφαλείας δικαίου και εκείνων της νομιμότητας σε συνάρτηση με τις ιστορικές και κοινωνικές περιστάσεις που επικρατούν στην κοινωνία σε μια συγκεκριμένη εποχή. Για τον λόγο αυτό, η παραγραφή εμπίπτει αποκλειστικώς στην επιλογή του νομοθέτη.

- 83 Επομένως, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν μπορεί να κινδυνεύει να επικριθεί από τον κοινοτικό δικαστή λόγω των επιλογών στις οποίες προβαίνει όσον αφορά τη θέσπιση κανόνων περί παραγραφής και τον καθορισμό των αντιστοίχων προθεσμιών. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι δεν έχει προβλεφθεί προθεσμία παραγραφής για την άσκηση των δικαιωμάτων που επιτρέπουν στην Επιτροπή να διαπιστώνει τις παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου δεν είναι ικανό να αποτελέσει, αυτό καθ' εαυτό, παρανομία υπό το πρίσμα της τηρήσεως της αρχής της ασφαλείας δικαίου.
- 84 Έτσι, η αρχή της ασφαλείας δικαίου δεν αντιτίθεται στην ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74 που έγινε δεκτή στο πλαίσιο της εξετάσεως του πρώτου σκέλους του παρόντος λόγου ακυρώσεως, σύμφωνα με την οποία η παραγραφή που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο ισχύει μόνο για το δικαίωμα επιβολής χρηματικών κυρώσεων και δεν καλύπτει, ιδίως, το δικαίωμα της Επιτροπής να διαπιστώνει παραβάσεις.
- 85 Κατά συνέπεια, το υπό κρίση σκέλος, κατά το μέρος που αποσκοπεί στο να ενισχύσει, με την επίκληση της αρχής της ασφαλείας δικαίου, την αντίθετη ερμηνεία του εν λόγω άρθρου την οποία προέκριναν οι προσφεύγουσες στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του παρόντος λόγου ακυρώσεως, πρέπει να απορριφθεί.
- 86 Όσον αφορά την επίκληση, από τις προσφεύγουσες, της αρχής της ασφαλείας δικαίου ως παραμέτρου εκτιμήσεως της νομιμότητας της Αποφάσεως εκτός του πλαισίου εφαρμογής του κανονισμού 2988/74, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι τα επιχειρήματα των προσφευγουσών επικεντρώνονται, κατ' ουσίαν, στην αντίληψη ότι η απλή συνεκτίμηση του χρόνου που διέρρευσε από την παύση των παραβάσεων που καταλογίζονται στις προσφεύγουσες εμπόδιζε την ανάληψη δράσεως και την έκδοση της Αποφάσεως κατά των τελευταίων. Ειδικότερα, οι προσφεύγουσες ουδόλως ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή είχε λάβει γνώση ή ότι μπορούσε και έπρεπε να λάβει γνώση των επίμαχων παραβατικών ενεργειών σε χρονικό σημείο που θα της είχε επιτρέψει να προβεί νωρίτερα στην ενέργειά της. Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, απλώς, ότι η ενέργεια της Επιτροπής που απέβλεπε στη διαπίστωση των εν λόγω παραβάσεων, καθόσον άρχισε, με την αποστολή των

πρώτων αιτήσεων πληροφοριών που αφορούσαν τη βιταμίνη Η και το φολικό οξύ, πέντε έτη και τέσσερις ή πέντε μήνες μετά την παύση των ως άνω παραβάσεων και κατέληξε σε μια απόφαση με την οποία διαπιστώθηκε παράβαση και η οποία ελήφθη περίπου επτάμισι έτη μετά την ως άνω παύση, πραγματοποιήθηκε όψιμα υπό το πρίσμα των απαιτήσεων της ασφαλείας δικαίου.

- 87 Συναφώς, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι δεν απόκειται στον κοινοτικό δικαστή να καθορίζει τις προθεσμίες, την έκταση ή τις λεπτομέρειες εφαρμογής της παραγραφής σε σχέση με μια παραβατική συμπεριφορά, είτε κατά γενικό τρόπο είτε ως προς τη συγκεκριμένη περίπτωση που ήχθη ενώπιόν του. Ωστόσο, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η έλλειψη παραγραφής προβλεπομένης από τον νόμο δεν αποκλείει το ότι η ενέργεια της Επιτροπής, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, μπορεί να επικριθεί με γνώμονα την αρχή της ασφαλείας δικαίου. Συγκεκριμένα, κατά το Δικαστήριο, ελλείπει νομοθετήματος που προβλέπει προθεσμία παραγραφής, η θεμελιώδης επιταγή της ασφαλείας δικαίου αντιτίθεται στη δυνατότητα της Επιτροπής να καθυστερεί επ' αόριστον την άσκηση των εξουσιών της (αποφάσεις του Δικαστηρίου Geigy κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 21· Falck και Acciaierie di Bolzano κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 140· International Power κ.λπ. κατά NALOO, προπαρατεθείσα, σκέψη 107· της 29ης Απριλίου 2004, C-372/97, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-3679, σκέψη 116, και C-298/00 Ρ, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-4087, σκέψη 90).
- 88 Κατά συνέπεια, ο κοινοτικός δικαστής, κατά την εξέταση αιτιάσεως που αντλείται από την εκπρόθεσμη δράση της Επιτροπής, δεν πρέπει να περιορίζεται στη διαπίστωση ότι δεν υφίσταται προθεσμία παραγραφής, αλλά πρέπει να εξακριβώνει αν η Επιτροπή ενήργησε με εξαιρετικά μεγάλη καθυστέρηση (βλ., υπ' αυτήν την έννοια και κατ' αναλογία, απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουνίου 2004, T-307/01, François κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-1699, σκέψη 46).
- 89 Ωστόσο, από την προαναφερθείσα νομολογία του Δικαστηρίου δεν προκύπτει ότι ο εξαιρετικά όψιμος χαρακτήρας της δράσεως της Επιτροπής πρέπει να εκτιμηθεί μόνο σε συνάρτηση με τον χρόνο που διέρρευσε μεταξύ των πραγματικών περιστατικών που αποτελούν αντικείμενο της δράσεως της Επιτροπής και της

αναλήψεως της εν λόγω δράσεως. Αντιθέτως, από την ως άνω νομολογία είναι δυνατόν να συναχθεί ότι η δράση της Επιτροπής δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως εξαιρετικά όψιμη ελλείψει καθυστέρησης ή άλλης αμέλειας δυναμένης να καταλογισθεί στο θεσμικό όργανο και ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, ιδίως, το χρονικό σημείο κατά το οποίο το θεσμικό όργανο έλαβε γνώση της υπάρξεως των παραβάσεων και ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Geigy κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 21, με την οποία το Δικαστήριο εξέτασε αν «η συμπεριφορά εν προκειμένω» του θεσμικού οργάνου μπορούσε να θεωρηθεί «ως αποτελούσα εμπόδιο για την άσκηση του δικαιώματός [του] [να επιβάλει πρόστιμα]»· απόφαση Falck και Acciaierie di Bolzano κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 144, υπό το πρίσμα της σκέψεως 132· αποφάσεις της 29ης Απριλίου 2004, C-372/97, Ιταλία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψεις 118 και 119, και C-298/00 P, Ιταλία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψεις 91 και 92· βλ., επίσης, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 10ης Απριλίου 2003, T-369/00, Département du Loiret κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1789, σκέψη 56, και François κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψεις 48 έως 54).

- 90 Πάντως, εν προκειμένω, δεν τίθεται ζήτημα αμέλειας της Επιτροπής κατά την έναρξη ή την ολοκλήρωση της διοικητικής διαδικασίας, αλλά της απλής και αντικειμενικής παρελεύσεως χρόνου από την παύση παραβάσεων ως προς τις οποίες δεν υποστηρίζεται ότι η Επιτροπή είχε λάβει γνώση, ούτε ακόμη ότι μπορούσε και έπρεπε να λάβει γνώση, σε χρονικό σημείο που θα της είχε επιτρέψει να προβεί νωρίτερα στην ενέργειά της. Εξάλλου, από την Απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή έλαβε πληροφοριακά στοιχεία ως προς τις επίμαχες παραβάσεις κατά τη διάρκεια του έτους 1999, ότι διαρκούντος του ίδιου έτους απέστειλε αιτήσεις πληροφοριών, ότι η ανακοίνωση των αιτιάσεων εκδόθηκε στις 6 Ιουλίου 2000 και ότι η Απόφαση θεσπίστηκε στις 21 Νοεμβρίου 2001, χρονική αλληλουχία η οποία δεν παρέχει, βεβαίως, ενδείξεις μη εύλογης διάρκειας της διαδικασίας.
- 91 Εφόσον το γεγονός και μόνον ότι η Επιτροπή δεν ανακάλυψε μια αθέμιτη σύμπραξη, η οποία είχε, για προφανείς λόγους, εσκεμμένως μυστικό χαρακτήρα, ουδόλως μπορεί να εξομοιωθεί με αμελή συμπεριφορά του θεσμικού οργάνου υπό το πρίσμα της αποστολής της επιτηρήσεως που του αναθέτει η Συνθήκη, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το γεγονός ότι, εν προκειμένω, η έναρξη της έρευνας της Επιτροπής σχετικά με τις επίμαχες παραβάσεις έλαβε χώρα μόλις πέντε έτη και ορισμένους μήνες μετά την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσαν οι εν λόγω παραβάσεις και ότι η έκδοση της Αποφάσεως έλαβε χώρα μόλις επτάμισι έτη μετά την ίδια ημερομηνία δεν αποδεικνύει την ύπαρξη οποιασδήποτε παραβιάσεως της αρχής της ασφαλείας δικαίου.

— Αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών

- 92 Στο πλαίσιο του δευτέρου τμήματος του υπό κρίση σκέλους, οι προσφεύγουσες συγκεντρώνουν μια σειρά παραπομπών σε νομικά συγγράμματα ή σε εθνικές δικαστικές αποφάσεις στον τομέα της παραγραφής, που αντλούνται από το δίκαιο ορισμένων κρατών μελών και βάσει των οποίων οι προσφεύγουσες αποβλέπουν στο να αναγνωρισθεί, κατ' ουσίαν, ότι ο λόγος υπάρξεως των προθεσμιών παραγραφής που καθορίζονται στις νομοθεσίες των κρατών μελών επιβάλλει να αποτελούν οι προθεσμίες αυτές, άπαξ και παρέλθουν, εμπόδιο όχι μόνο για την επιβολή κυρώσεων, αλλά και για τη διαπίστωση των παραβάσεων.
- 93 Ωστόσο, οι προσφεύγουσες πόρρω απέχουν από το να έχουν αποδείξει την ύπαρξη αρχών που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών στον τομέα της παραγραφής.
- 94 Στην εθνική νομική θεωρία και νομολογία, που μνημονεύονται στα δικόγραφα και αφορούν την παραγραφή τόσο στο αστικό όσο και στο ποινικό δίκαιο, αναφέρονται, πέραν της ασφαλείας δικαίου, και άλλοι δικαιολογητικοί λόγοι για τον καθορισμό προθεσμιών παραγραφής: η απαίτηση παρεμποδίσεως ενεργειών, οι οποίες, πραγματοποιούμενες όψιμα, θα απέβλεπαν μάλλον στο να προκληθεί βλάβη παρά στο να αποδοθεί δικαιοσύνη· η εξασθένηση των αποδεικτικών στοιχείων· η απαίτηση επιβολής κυρώσεως για την έλλειψη επιμέλειας που επέδειξε ο επιδιώκων τη δίωξη· η εξαφάνιση, μετά από ορισμένο χρόνο, του κοινωνικού συμφέροντος για τη δίωξη των παραβάσεων και η απαίτηση να επικεντρώνουν οι δημόσιες αρχές τις ενέργειές τους σε επίκαιρα ζητήματα.
- 95 Από τη διατύπωση των ως άνω παραπομπών προκύπτει ότι διάφορες απαιτήσεις μπορούν να δώσουν λαβή για τον καθορισμό κανόνων περί παραγραφής. Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι απόκειται σε κάθε νομοθέτη να αποφασίζει, στους

διάφορους τομείς στους οποίους έχει αρμοδιότητα να νομοθετεί, αν η μία ή η άλλη από τις απαιτήσεις αυτές υπαγορεύει τον καθορισμό προθεσμιών παραγραφής και να ρυθμίζει την έκταση και τις λεπτομέρειες εφαρμογής των προθεσμιών αυτών σε συνάρτηση με τους σκοπούς που επιδιώκει με την καθιέρωση των εν λόγω προθεσμιών.

- 96 Ειδικότερα, οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν την ύπαρξη κανόνα δικαίου που να είναι κοινός στα κράτη μέλη και δυνάμει του οποίου, όταν μια προθεσμία παραγραφής έχει καθοριστεί όσον αφορά μια συγκεκριμένη παράβαση, η εν λόγω προθεσμία πρέπει να εφαρμόζεται τόσο ως προς το δικαίωμα επιβολής κυρώσεων για την παράβαση όσο και ως προς το δικαίωμα διαπιστώσεως της εν λόγω παραβάσεως.
- 97 Εξάλλου, έστω και αν υποθεθεί ότι οι έννομες τάξεις όλων των κρατών μελών δέχονται όντως τον κανόνα της αναγκαίας εφαρμογής μιας και της αυτής προθεσμίας παραγραφής επί του δικαιώματος διαπιστώσεως των παραβάσεων και επί του δικαιώματος επιβολής κυρώσεων, ένας τέτοιος κανόνας δεν θα ήταν, ωστόσο, επιβεβλημένος για την κοινοτική έννομη τάξη. Συγκεκριμένα, θα έπρεπε ακόμη ο κανόνας αυτός να έχει επικρατήσει, στις ως άνω έννομες τάξεις, ως πραγματική γενική αρχή του δικαίου και όχι απλώς δυνάμει ειδικών διατάξεων που θεσπίστηκαν από τον νομοθέτη κατά την άσκηση της ευρείας διακριτικής εξουσίας που διαθέτει.
- 98 Πάντως, δεδομένου ότι η παραγραφή, αυτή καθ' εαυτήν, δεν συνιστά γενική αρχή του δικαίου (βλ. σκέψεις 82 και 83 ανωτέρω), το καθεστώς αυτό δεν μπορεί, κατά μείζονα λόγο, να αναγνωριστεί σε κανόνα που απαιτεί να εφαρμόζεται μία και η αυτή προθεσμία παραγραφής ως προς το δικαίωμα διαπιστώσεως των παραβάσεων και ως προς το δικαίωμα επιβολής κυρώσεων.
- 99 Επομένως, ο ως άνω κανόνας δεν επιβάλλεται στον κοινοτικό νομοθέτη και στην κοινοτική διοίκηση ως γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου. Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί, τούτο δε τόσο κατά το μέτρο που αποσκοπεί στο να στηρίξει, χάριν της απαιτήσεως της ερμηνείας των

διατάξεων του κοινοτικού δικαίου κατά τρόπο σύμφωνο με τις γενικές αρχές του εν λόγω δικαίου, την ερμηνεία του κανονισμού 2988/74 που δέχονται οι προσφεύγουσες στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του παρόντος λόγου ακυρώσεως, όσο και κατά το μέτρο που αποσκοπεί στο να διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή, λαμβάνοντας έναντι των προσφευγουσών μια απόφαση που πηγάζει από τον ανωτέρω φερόμενο ως κανόνα που είναι κοινός στα δίκαια των κρατών μελών, παραβίασε ευθέως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

100 Εξάλλου, κατά το μέτρο που οι προσφεύγουσες επικαλούνται τον ανωτέρω φερόμενο ως κοινό κανόνα έστω και ανεξαρτήτως του χαρακτήρα του ως γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία, οι όροι μιας διατάξεως κοινοτικού δικαίου, η οποία δεν παραπέμπει ρητώς στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και της σημασίας της, πρέπει κανονικά να τυγχάνουν αυτοτελούς ερμηνείας, η οποία πρέπει να ανευρίσκεται με βάση τα συμφραζόμενα και τον σκοπό που επιδιώκει η σχετική κανονιστική ρύθμιση (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Ιανουαρίου 1984, 327/82, *Ekro*, Συλλογή 1984, σ. 107, σκέψη 11· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 8ης Μαρτίου 1990, T-41/89, *Schwedler κατά Κοινοβουλίου*, Συλλογή 1984, σ. II-79, σκέψη 27· της 18ης Δεκεμβρίου 1992, T-43/90, *Díaz García κατά Κοινοβουλίου*, Συλλογή 1992, σ. II-2619, σκέψη 36, και της 22ας Απριλίου 1993, T-9/92, *Peugeot κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1993, σ. II-493, σκέψη 39).

101 Ειδικότερα, ελλείψει ρητής παραπομπής, η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου μπορεί να συνεπάγεται ενδεχομένως αναφορά στο δίκαιο των κρατών μελών όταν ο κοινοτικός δικαστής δεν μπορεί να ανεύρει στο κοινοτικό δίκαιο ή στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου τα στοιχεία που του επιτρέπουν να προσδιορίσει το περιεχόμενο και την έκτασή της με αυτοτελή ερμηνεία (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 18ης Δεκεμβρίου 1992, T-85/91, *Khourí κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1992, σ. II-2637, σκέψη 32, και *Díaz García κατά Κοινοβουλίου*, προπαρατεθείσα, σκέψη 36).

102 Πάντως, εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο έκρινε, κατά την ανάλυση του πρώτου σκέλους του παρόντος λόγου ακυρώσεως, ότι το περιεχόμενο και η έκταση του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74, με γνώμονα το ζήτημα που

έθεσαν οι προσφεύγουσες, προέκυπταν από αυτοτελή ερμηνεία της ως άνω διατάξεως, η οποία διεξήχθη σύμφωνα με τη γραμματική, την εντασσόμενη στο νοηματικό της πλαίσιο, την τελολογική και τη συστηματική ερμηνεία. Κατά συνέπεια, δεν είναι αναγκαίο να γίνει αναφορά στο δίκαιο των κρατών μελών προκειμένου να ερμηνευθεί η εν λόγω διάταξη.

— Τεκμήριο αθωότητας

- 103 Επιπλέον, οι προσφεύγουσες επικαλούνται το τεκμήριο αθωότητας, όπως διατυπώνεται στο άρθρο 48, παράγραφος 1, του Χάρτη και στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ.
- 104 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί, κατ' αρχάς, ότι το τεκμήριο αθωότητας, όπως προκύπτει ιδίως από το άρθρο 6, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, αποτελεί μέρος των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τα οποία, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΕΕ και κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, προστατεύονται στην κοινοτική έννομη τάξη (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-99/92 P, Hüls κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4287, σκέψη 149, και C-235/92 P, Montecatini κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4539, σκέψη 175).
- 105 Από τη νομολογία προκύπτει επίσης ότι το τεκμήριο αθωότητας εφαρμόζεται επί των διαδικασιών των σχετικών με την παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις και μπορούν να οδηγήσουν στην επιβολή προστίμων ή χρηματικών ποινών (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, αποφάσεις Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 150· Montecatini κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 176, και Volkswagen κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 281).
- 106 Το τεκμήριο αθωότητας συνεπάγεται ότι κάθε κατηγορούμενος τεκμαίρεται ότι είναι αθώος μέχρι αποδείξεως της ενοχής του σύμφωνα με τον νόμο. Έτσι, το ως άνω τεκμήριο αντιτίθεται σε κάθε τυπική βεβαίωση και ακόμη σε κάθε υπαινιγμό που

έχει ως αντικείμενο την ευθύνη ενός προσώπου, το οποίο κατηγορείται για συγκεκριμένη παράβαση, και περιέχεται σε μια απόφαση με την οποία τερματίζεται η σχετική ενέργεια, χωρίς το πρόσωπο αυτό να απολαύει όλων των εγγυήσεων που παρέχονται κατά κανόνα για την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο μιας διαδικασίας που ακολουθεί τη συνήθη ροή της και οδηγεί σε απόφαση επί του βασίμου της αμφισβήτησεως.

- 107 Αντιθέτως, από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι το τεκμήριο αθωότητας δεν εμποδίζει να αποδεικνύεται η ευθύνη ενός προσώπου, που κατηγορείται για συγκεκριμένη παράβαση, μετά την περάτωση διαδικασίας που διεξήχθη πλήρως, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες λεπτομέρειες εφαρμογής και στο πλαίσιο της οποίας τα δικαιώματα άμυνας ασκήθηκαν πλήρως, τούτο δε ακόμη και όταν δεν μπορεί να επιβληθεί κύρωση στον δράστη της παραβάσεως λόγω παραγραφής του σχετικού δικαιώματος της αρμόδιας αρχής.
- 108 Η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που επικαλέστηκαν οι προσφεύγουσες (βλ. σκέψη 70 ανωτέρω), έστω και αν υποτεθεί ότι έχει εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση, ενισχύει απλώς, κατά τα λοιπά, τις εκτιμήσεις που εκτέθηκαν στις προηγηθείσες σκέψεις 106 και 107.
- 109 Κατά συνέπεια, αφενός, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η ερμηνεία του κανονισμού 2988/74 που έγινε δεκτή από το Πρωτοδικείο κατά την εξέταση του πρώτου σκέλους του παρόντος λόγου ακυρώσεως δεν προσκρούει στον σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας. Συγκεκριμένα, από την ως άνω ερμηνεία ουδόλως προκύπτει ότι η Επιτροπή έχει εξουσιοδοτηθεί να διαπιστώνει την ύπαρξη παραβάσεως με μια απόφαση με την οποία τερματίζεται πρόωρα η προβλεπόμενη από τον κανονισμό 17 διαδικασία λόγω παρελεύσεως της προθεσμίας παραγραφής που καθορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74. Σύμφωνα με την ερμηνεία αυτή, ο κανονισμός 2988/74, εφόσον δεν αφορά το δικαίωμα της Επιτροπής να διαπιστώνει παραβάσεις, δεν εμποδίζει την Επιτροπή, όταν αυτή συνειδητοποιεί ότι η παραγραφή που προβλέπεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού τυγχάνει εφαρμογής, να συνεχίζει εντούτοις τη διαδικασία, με μόνο σκοπό τη διαπίστωση της παραβάσεως, κατά τη συνήθη ροή της εν λόγω διαδικασίας και τηρουμένων των εγγυήσεων που έχουν θεσπισθεί για τη διασφάλιση της πλήρους ασκήσεως των δικαιωμάτων άμυνας.

- 110 Αφετέρου, ουδώς προκύπτει, εν προκειμένω, ότι η Επιτροπή παραγνώρισε το τεκμήριο αθωότητας. Συγκεκριμένα, η Απόφαση δεν έθεσε τέρμα στην ενέργεια που διεξήχθη κατά των προσφευγουσών λόγω της παρελεύσεως μιας προθεσμίας παραγραφής, αλλά ελήφθη μετά την περάτωση μιας διαδικασίας που ακολούθησε τη συνήθη ροή της και στο πλαίσιο της οποίας οι προσφεύγουσες έτυχαν —όπως επιβεβαιώνει η έλλειψη κάθε αμφισβήτησεως εκ μέρους τους επ’ αυτού— όλων των διαδικαστικών εγγυήσεων που πρέπει να παρέχονται στις επιχειρήσεις προτού καταστεί δυνατή η έκδοση, έναντι των εν λόγω επιχειρήσεων, απόφασεως με την οποία διαπιστώνεται παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού.
- 111 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να επικαλεσθούν λυσιτελώς, εν προκειμένω, το τεκμήριο αθωότητας.
- 112 Υπό το πρίσμα των σκέψεων που εκτέθηκαν μέχρι τούδε, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το υπό κρίση σκέλος, όπως και το πρώτο, είναι αβάσιμο και, κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

2. Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την αναρμοδιότητα της Επιτροπής

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 113 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η Επιτροπή δεν ήταν αρμόδια να εκδώσει απόφαση με την οποία διαπιστώνεται ότι αυτές παρέβησαν το άρθρο 81,

παράγραφος 1, ΕΚ. Συγκεκριμένα, ούτε το άρθρο 3 του κανονισμού 17 ούτε καμία άλλη διάταξη παρέχει την εξουσία στην Επιτροπή να εκδίδει απόφαση με την οποία διαπιστώνεται παράβαση όταν η εν λόγω παράβαση έχει ήδη παύσει εκτός της προθεσμίας παραγραφής που προβλέπεται στο άρθρο 1 του κανονισμού 2988/74.

- 114 Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν ότι οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ και ο κανονισμός 17 απονέμουν ρητώς στην Επιτροπή μόνον το δικαίωμα να λαμβάνει μέτρα προκειμένου να τερματισθεί μια υφιστάμενη παράβαση και το δικαίωμα να επιβάλλει πρόστιμα ή χρηματικές ποινές. Αντιθέτως, ούτε η Συνθήκη ΕΚ ούτε ο κανονισμός 17 πραγματεύονται το ζήτημα αν η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να διαπιστώνει, με απόφαση, ότι μια επιχείρηση παρέβη τους κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης κατά το παρελθόν, όταν η εν λόγω παράβαση έχει σαφώς παύσει πριν από την απόφαση ή ακόμη πριν από την έναρξη της έρευνας της Επιτροπής.
- 115 Οι προσφεύγουσες αναγνωρίζουν ότι το Δικαστήριο, με την προαναφερθείσα απόφασή του GVL κατά Επιτροπής, έκρινε ότι το δικαίωμα της Επιτροπής να λαμβάνει απόφαση αποσκοπούσα στο να υποχρεώνονται οι επιχειρήσεις να θέτουν τέρμα σε διαπιστωθείσα από την Επιτροπή παράβαση και να επιβάλλει πρόστιμα και χρηματικές ποινές σε περίπτωση παραβάσεως ενείχε κατ' ανάγκην το δικαίωμα διαπιστώσεως της παραβάσεως. Ωστόσο, οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι, με την ως άνω απόφαση, το Δικαστήριο ανέφερε επίσης ότι η Επιτροπή, προκειμένου να εκδώσει απόφαση με την οποία διαπιστώνεται απλώς μια παράβαση που έχει ήδη παύσει, έπρεπε να αποδείξει την ύπαρξη «εννόμου συμφέροντος» για τη λήψη παρόμοιας αποφάσεως, και, ακριβέστερα, την ύπαρξη πραγματικού κινδύνου επιστροφής στην επίμαχη πρακτική, που δικαιολογεί, κατ' αυτόν τον τρόπο, την αποσαφήνιση της νομικής καταστάσεως με μια επίσημη απόφαση.
- 116 Πάντως, η Επιτροπή, έχοντας αναγνωρίσει, στην προγενέστερη της εκδόσεως της Αποφάσεως πρακτική της, ότι η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος είναι αναγκαία για τη λήψη αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται μια παράβαση που έχει παύσει και έχοντας δεχθεί ότι, εν προκειμένω, οι προβαλλόμενες παραβάσεις που καταλογίζονται στις προσφεύγουσες είχαν ήδη παύσει σαφώς το 1994, δεν απέδειξε την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος για τη διαπίστωση, με την Απόφαση, του ότι οι προσφεύγουσες είχαν παραβεί το άρθρο 81 ΕΚ.

- 117 Οι προσφεύγουσες, υπογραμμίζοντας ότι η απαίτηση του εννόμου συμφέροντος πρέπει να ερμηνεύεται στενά (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Reischl στην υπόθεση 7/82, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση GVL κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες, σ. 512 έως 521), επικαλούνται το γεγονός ότι δεν έθεσαν, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, κανένα νομικό ζήτημα που να χρήζει αποσαφήνισης με επίσημη απόφαση της Επιτροπής, αλλά απλώς αμφισβήτησαν, βάσει των πραγματικών περιστατικών, τη συμμετοχή τους στις προβαλλόμενες συμπράξεις.
- 118 Έτσι, κατά τις προσφεύγουσες, δεν υπήρχε εν προκειμένω, καθόσον τις αφορά, κανένας πραγματικός κίνδυνος επιστροφής στη σχετική πρακτική, δεδομένου ότι η εν λόγω πρακτική έπαυσε να υφίσταται πέντε και πλέον έτη πριν από την Απόφαση και ότι η καθής δεν έχει διαπιστώσει έκτοτε καμία υποτροπή εκ μέρους των προσφευγουσών ή κανένα λόγο που να καθιστά μια τέτοια υποτροπή πιο πιθανή απ' ό,τι σε άλλες περιπτώσεις.
- 119 Η καθής παρατηρεί ότι οι προσφεύγουσες όντως είναι υποχρεωμένες να δεχθούν ότι αυτή διαθέτει σιωπηρώς προβλεπόμενη αρμοδιότητα να εκδίδει αποφάσεις με τις οποίες αποδεικνύεται η ύπαρξη παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού όταν η παράβαση έχει παύσει και δεν έχει επιβληθεί πρόστιμο. Η καθής αναγνωρίζει ότι, για να ασκήσει την ως άνω αρμοδιότητα, πρέπει να έχει έννομο συμφέρον να ενεργήσει κατ' αυτόν τον τρόπο.
- 120 Ωστόσο, κατά την καθής, δεν υπάρχει κανένας λόγος να ερμηνευθούν στενά οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η Επιτροπή ασκεί την ως άνω αρμοδιότητα. Ειδικότερα, τίποτε δεν αποδεικνύει ότι, με την προαναφερθείσα απόφαση GVL κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο είχε την πρόθεση να περιορίσει την έκδοση, από την Επιτροπή, αποφάσεων περί διαπιστώσεως παραβάσεως σε καταστάσεις αβεβαιότητας ως προς τη νομιμότητα της προσαπτόμενης συμπεριφοράς. Εξάλλου, στην ίδια απόφαση, το Δικαστήριο δεν ακολούθησε τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Reischl, ιδίως όσον αφορά την ύπαρξη της επίμαχης σιωπηρώς προβλεπόμενης αρμοδιότητας, οπότε θα ήταν εσφαλμένο το να θεωρηθούν τα επιχειρήματα του γενικού εισαγγελέα ως έρεισμα για την ερμηνεία του περιεχομένου της εν λόγω αποφάσεως.

121 Κατά τη γνώμη της καθής, δεν υπάρχει επίσης κανένας λόγος να συναχθεί ότι ένα σιωπηρώς προβλεπόμενο δικαίωμα είναι, *ipso facto*, εξαιρετικό. Το σιωπηρώς προβλεπόμενο δικαίωμα εκδόσεως αποφάσεων περί διαπιστώσεως παραβάσεως, που αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση εννόμου συμφέροντος που αφορά την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού, κατ' ουδένα τρόπο αποκλίνει από τα δικαιώματα που απονέμει στην Επιτροπή ο κανονισμός 17, αλλά συμπληρώνει τα εν λόγω δικαιώματα. Οι ρητές αρμοδιότητες της Επιτροπής στηρίζονται στην αντίληψη, που εκφράζεται ιδίως στο άρθρο 83, παράγραφος 2, στοιχείο δ', ΕΚ και στο άρθρο 85 ΕΚ, ότι εναπόκειται στην Επιτροπή να μεριμνά ώστε να εφαρμόζονται οι κανόνες ανταγωνισμού από τις επιχειρήσεις και να διαπιστώνει, ενδεχομένως, παραβάσεις των κανόνων αυτών (απόφαση GVL κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 22). Επομένως, θα ήταν απρόσφορο να διατυπωθεί γνώμη, εκ των προτέρων, επί του ζητήματος αν το πεδίο εφαρμογής της σιωπηρώς προβλεπόμενης αρμοδιότητας της Επιτροπής πρέπει να ερμηνευθεί υπό στενή ή ευρεία έννοια. Το κρίσιμο στοιχείο είναι να επιβεβαιωθεί η ύπαρξη των περιστάσεων υπό τις οποίες είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί μια παράβαση, προκειμένου να εξασφαλισθεί το ότι οι κανόνες ανταγωνισμού εφαρμόζονται από τις επιχειρήσεις. Η ως άνω υπολανθάνουσα απαίτηση εκφράζεται με το κριτήριο του εννόμου συμφέροντος.

122 Έτσι, άλλα έννομα συμφέροντα, εκτός από εκείνο της αποσαφήνισης της νομικής καταστάσεως, θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την έκδοση αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται μια παράβαση που έχει παύσει, όπως είναι:

— το συμφέρον να ενθαρρύνεται η υποδειγματική συμπεριφορά εκ μέρους των επιχειρήσεων, με την αποκάλυψη ιδιαιτέρως σοβαρών παραβάσεων σε μια απόφαση που λαμβάνεται μετά την περάτωση διοικητικής διαδικασίας κατά την οποία το τεκμήριο αθωότητας και τα δικαιώματα άμυνας έγιναν πλήρως σεβαστά, ιδίως δε όταν, όπως έπραξαν οι προσφεύγουσες εν προκειμένω, οι επιχειρήσεις αμφισβητούν τα πραγματικά περιστατικά και την παράβαση κατά τη διάρκεια της εν λόγω διαδικασίας

— το συμφέρον να αποθαρρύνεται κάθε υποτροπή, δεδομένου ότι μια απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την αύξηση, λόγω της υποτροπής και σύμφωνα με το σημείο 2 των κατευθυντηρίων

γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3), του προστίμου που πρέπει να επιβληθεί στην επιχείρηση σε περίπτωση μεταγενέστερης παραβάσεως του ίδιου είδους:

- το συμφέρον να μπορούν να προσφεύγουν στα εθνικά πολιτικά δικαστήρια οι θιγόμενοι οι οποίοι, χωρίς τη βοήθεια των εξουσιών συλλογής αποδείξεων σε κοινοτική κλίμακα που διαθέτει η Επιτροπή, δεν είναι οπωσδήποτε σε θέση να συλλέξουν όλα τα αναγκαία αποδεικτικά στοιχεία σε περίπτωση παραβάσεως που εκτείνεται σε μεγάλη γεωγραφική κλίμακα και της οποίας τα πραγματικά περιστατικά αμφισβητούνται από τις υπεύθυνες επιχειρήσεις.

123 Πάντως, λαμβανομένου υπόψη, ιδίως, του πολύ σοβαρού χαρακτήρα των παραβάσεων που προσάπτονται στις προσφεύγουσες και της αμφισβητήσεως των πραγματικών περιστατικών από αυτές, στοιχεία τα οποία προκύπτουν σαφώς από το κείμενο της Αποφάσεως, τα τρία αυτά έννομα συμφέροντα υφίστανται εν προκειμένω. Συναφώς, η καθής υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγουσες θα αμφισβητήσουν χωρίς αμφιβολία, επίσης στο πλαίσιο μιας εθνικής διαδικασίας, τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται σε αυτές, ότι ήταν εντελώς πιθανό να υπάρξει υποτροπή αν οι διαπιστωθείσες παραβατικές συμπεριφορές δεν είχαν καταγγεληθεί δημοσίως και ότι μια σύμπραξη που συνεπάγεται καθορισμό των τιμών και διανομή των πληροφοριών είναι μια πολύ σοβαρή παράβαση που δεν πρέπει να αμεληθεί κατά τον προσδιορισμό του προστίμου που πρέπει να επιβληθεί σε περίπτωση υποτροπής.

124 Με το υπόμνημά τους απαντήσεως, οι προσφεύγουσες αντιτάσσουν ότι τα συμφέροντα που επικαλέσθηκε η καθής δεν μπορούν να δικαιολογήσουν την έκδοση της Αποφάσεως έναντι αυτών.

125 Όσον αφορά το συμφέρον να ενθαρρύνεται η υποδειγματική συμπεριφορά εκ μέρους των επιχειρήσεων και το συμφέρον να αποθαρρύνεται κάθε υποτροπή, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η ανακοίνωση των αιτιάσεων είχε ήδη αποτρεπτικό αποτέλεσμα έναντι αυτών, οπότε δεν ήταν αναγκαίο, προς τούτο, να εκδοθεί η Απόφαση ως προς τις προσφεύγουσες, η οποία επανελάμβανε κατ' ουσίαν το νομικό περιεχόμενο της εν λόγω ανακοίνωσης. Όσον αφορά το αποτρεπτικό

αποτέλεσμα έναντι του κοινού, η απόφαση που απευθυνόταν στις επιχειρήσεις που είχαν εμπλακεί στη σύμπραξη και για τις οποίες δεν υπήρχε παραγραφή ήταν, κατά τις προσφεύγουσες, επαρκής. Επιπλέον, οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι, αν γινόταν δεκτή η ύπαρξη, ελλείψει πραγματικού κινδύνου επιστροφής στη σχετική πρακτική, εννόμου συμφέροντος να αποθαρρύνεται κάθε υποτροπή, τούτο θα σήμαινε ότι η Επιτροπή θα μπορούσε να εκδίδει απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως σε κάθε περίπτωση, ανεξαρτήτως των περιστάσεων της υποθέσεως και της ημερομηνίας κατά την οποία διαπράχθηκε η παράβαση.

- 126 Όσον αφορά το συμφέρον να παρέχεται στους θιγομένους η δυνατότητα να προσφεύγουν στα εθνικά πολιτικά δικαστήρια, οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι το συμφέρον αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί έννομο. Ούτε η Συνθήκη ΕΚ ούτε ο κανονισμός 17 αναθέτουν στην καθής την αποστολή να καθιστά δυνατή την προσφυγή στα εν λόγω δικαστήρια.
- 127 Με το υπόμνημά της ανταπαντήσεως, η καθής διευκρινίζει ότι η άμυνά της στις παρούσες υποθέσεις δεν στηρίζεται στον γενικό ισχυρισμό περί υπάρξεως, εν πάση περιπτώσει, εννόμου συμφέροντος για την έκδοση αποφάσεων περί διαπιστώσεως παραβάσεως. Η καθής υπογραμμίζει ότι οι κίνδυνοι που συνδέονται με την υποτροπή, εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος, είναι ιδιαίτερος σοβαροί στην περίπτωση των πλέον κρίσιμων συμπράξεων και, ειδικότερα, στην περίπτωση που υφίστανται είδη παραβάσεων που είναι, ως εκ της φύσεώς τους, μυστικές και, ως εκ τούτου, είναι δυσχερέστερο για την Επιτροπή να τις ανακαλύψει. Για τον λόγο αυτό, η ισορροπία που είναι αναγκαίο να επιτυγχάνεται μεταξύ των συμφερόντων των επιχειρήσεων που είναι αποδέκτες των ως άνω αποφάσεων και του δημοσίου συμφέροντος πρέπει να είναι διαφορετική στην περίπτωση σοβαρότατων παλαιότερων παραβάσεων και στην περίπτωση ασήμαντων παραβάσεων.
- 128 Όσον αφορά το συμφέρον να παρέχεται στους θιγομένους η δυνατότητα να προσφεύγουν στα εθνικά δικαστήρια, η καθής εμμένει στην ιδιαίτερη δυσκολία των θιγομένων να αποδεικνύουν την ύπαρξη παραβάσεως που διαπράχθηκε σε μια τόσο μεγάλη γεωγραφική κλίμακα, καθώς και στη σπουδαιότητα της ασκήσεως από την Επιτροπή των εξουσιών συλλογής αποδείξεων που διαθέτει στις έρευνες που αφορούν τις μυστικές συμπράξεις. Η καθής υπογραμμίζει ότι δεν επικαλέσθηκε το εν λόγω συμφέρον υπό την έννοια ότι αυτό δικαιολογεί κατά σύστημα την έκδοση αποφάσεως περί διαπιστώσεως παραβάσεως, αλλά, όπως και για το συμφέρον να αποθαρρύνεται η υποτροπή, σε σχέση με μια ιδιαίτερος σοβαρή παράβαση. Εξάλλου, η καθής προσθέτει ότι η ύπαρξη μέσων παροχής δικαστικής προστασίας για την αποκατάσταση ζημιών μπορεί, επίσης, να εκπληρώσει μια αποστολή δημοσίου συμφέροντος, κατά το μέτρο που τα εν λόγω μέσα μπορούν να έχουν ως

αποτέλεσμα την αποτροπή της παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, το κοινοτικό δίκαιο θεωρεί την ύπαρξη των ως άνω μέσων ζωτική για τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ (απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, C-453/99, Courage και Crehan, Συλλογή 2001, σ. I-6297).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 129 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η Επιτροπή δεν ήταν αρμόδια να λάβει την Απόφαση έναντι αυτών, ελλείψει διατάξεως που να της παρέχει την εξουσία να διαπιστώνει, με απόφαση, παραβάσεις που έχουν ήδη παύσει, ιδίως δε όταν η προθεσμία παραγραφής που προβλέπεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74 έχει παρέλθει, και ελλείψει αποδείξεως του ότι έννομο συμφέρον δικαιολογούσε την έκδοση της ως άνω Αποφάσεως ως προς τις προσφεύγουσες.
- 130 Όσον αφορά τα επιχειρήματα των προσφευγουσών που επαναλαμβάνονται στις σκέψεις 113 και 114 ανωτέρω, έχει ήδη υπομνησθεί, στη σκέψη 37 της παρούσας απόφασεως, ότι η παύση μιας παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού πριν από την έκδοση αποφάσεως από την Επιτροπή δεν αποτελεί, αυτή καθ' εαυτήν, γεγονός που εμποδίζει την άσκηση του δικαιώματος της Επιτροπής να διαπιστώσει την εν λόγω παράβαση, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει απόφαση διαπιστώνοντας παράβαση, στην οποία έχει ήδη θέσει τέρμα η ενδιαφερόμενη επιχείρηση, υπό την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι το θεσμικό όργανο έχει έννομο συμφέρον προς τούτο (απόφαση GVL κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 24).
- 131 Επιπλέον, στη σκέψη 63 ανωτέρω, κρίθηκε ότι, ναι μεν, στο πλαίσιο του καθεστώτος που θεσπίζει ο κανονισμός 17, το δικαίωμα της Επιτροπής να διαπιστώνει παράβαση προκύπτει μόνον σιωπηρώς, ήτοι κατά το μέτρο που τα ρητά δικαιώματα να διαταχθεί η παύση της παραβάσεως και να επιβληθούν πρόστιμα ενέχουν κατ' ανάγκην το ως άνω δικαίωμα (απόφαση GVL κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 23), πλην όμως ένα τέτοιο σιωπηρώς προβλεπόμενο δικαίωμα δεν εξαρτάται μόνον από την άσκηση, εκ μέρους του θεσμικού οργάνου, των ως άνω ρητών δικαιωμάτων. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έχει πλέον το δικαίωμα να επιβάλει πρόστιμα στους δράστες μιας παραβάσεως λόγω παρελεύσεως της

προθεσμίας παραγραφής που προβλέπεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74 δεν αποτελεί, αυτό καθ' εαυτό, εμπόδιο για την έκδοση αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται ότι η ως άνω παλαιότερη παράβαση έχει διαπραχθεί.

- 132 Όσον αφορά τα επιχειρήματα των προσφευγουσών που επαναλαμβάνονται στις σκέψεις 115 έως 118 ανωτέρω, το ζήτημα που θέτουν τα εν λόγω επιχειρήματα δεν αναφέρεται, στην πραγματικότητα, στο αν η Επιτροπή είχε αρμοδιότητα να διαπιστώσει, με απόφαση, τις παλαιότερες παραβάσεις που καταλογίζονται στις προσφεύγουσες, αλλά στο αν η Επιτροπή είχε, εν προκειμένω, έννομο συμφέρον να λάβει απόφαση με την οποία διαπιστώνονται οι ως άνω παραβάσεις (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση GVL κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 24). Επομένως, με τα ως άνω επιχειρήματα, οι προσφεύγουσες βάλλουν, κατ' ουσίαν, κατά του τρόπου ασκήσεως, εν προκειμένω, της ως άνω αρμοδιότητας.
- 133 Πάντως, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί παρά να επισημάνει ότι από την Απόφαση ουδόλως προκύπτει ότι η Επιτροπή όντως εξέτασε το ζήτημα αν είχε ή όχι τέτοιο συμφέρον.
- 134 Ερωτηθείσα σχετικώς κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η καθής στηρίχθηκε στην αιτιολογική σκέψη 651 της Απόφασεως, που περιελάμβανε το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι ήταν ενδεδειγμένο να εκδοθεί απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως έναντι των προσφευγουσών, συμπέρασμα το οποίο, κατά τη γνώμη της, συνίσταται, κατ' ουσίαν, στο ότι υπήρχε έννομο συμφέρον προς τούτο.
- 135 Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η καθής, υποστηρίζοντας, στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη, ότι «[ο]ι διατάξεις σχετικά με τις προθεσμίες παραγραφής αφορούν αποκλειστικά την επιβολή προστίμων ή κυρώσεων» και ότι «δεν επηρεάζουν το δικαίωμα της Επιτροπής να ερευνά περιπτώσεις συμπράξεων και να λαμβάνει, εφόσον είναι αναγκαίο, απαγορευτικές αποφάσεις», απλώς απάντησε, για να το απορρίψει, στο επιχειρήμα που προέβαλαν οι προσφεύγουσες ότι οι επίμαχες παραβάσεις, έστω και αν υποτεθεί ότι είχαν αποδειχθεί, δεν μπορούσαν πλέον να αποτελέσουν αντικείμενο αποφάσεως, καθόσον υπήρχε παραγραφή. Από

τον ως άνω ισχυρισμό δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Επιτροπή διερωτήθηκε επίσης αν είχε έννομο συμφέρον να διαπιστώσει με απόφαση παραβάσεις στις οποίες είχαν ήδη θέσει τέρμα οι προσφεύγουσες.

- 136 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι η Επιτροπή, μη έχοντας εξετάσει, όταν έλαβε την Απόφαση, αν η διαπίστωση των παραβάσεων έναντι των προσφευγουσών edικαιοδογείτο από έννομο συμφέρον, υπέπεσε σε νομική πλάνη που δικαιολογεί την ακύρωση της Αποφάσεως κατά το μέρος που αφορά τις προσφεύγουσες.
- 137 Επιπλέον, η καθής δεν απέδειξε ενώπιον του Πρωτοδικείου την ύπαρξη, εν προκειμένω, ενός τέτοιου εννόμου συμφέροντος. Βεβαίως, ενώπιον του Πρωτοδικείου, η καθής ανέφερε ότι, πέραν του συμφέροντος να αποσαφηνιστεί μια νομική κατάσταση, το οποίο συμφέρον αναγνωρίστηκε ως έννομο υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση GVL κατά Επιτροπής, άλλα συμφέροντα θα μπορούσαν, εν προκειμένω, να δικαιολογήσουν την έκδοση της Αποφάσεως έναντι των προσφευγουσών, ήτοι η ανάγκη να ενθαρρύνεται η υποδειγματική συμπεριφορά των επιχειρήσεων, το συμφέρον να αποθαρρύνεται η υποτροπή, λαμβανομένου υπόψη του ιδιαίτερος σοβαρού χαρακτήρα των επίμαχων παραβάσεων, και το συμφέρον να παρέχεται στους θιγομένους η δυνατότητα να προσφεύγουν στα εθνικά πολιτικά δικαστήρια.
- 138 Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η καθής περιορίζεται να διατυπώσει, γενικά, τρεις υποθέσεις χωρίς να αποδείξει με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, που αφορούν τις πολύ σοβαρές και πολύ εκτεταμένες παραβάσεις που προσάπτονται στις προσφεύγουσες, ότι οι ως άνω υποθέσεις επαληθεύονται εν προκειμένω και δικαιολογούν, κατά συνέπεια, το έννομο συμφέρον της να εκδώσει έναντι των προσφευγουσών απόφαση με την οποία διαπιστώνονται οι εν λόγω παραβάσεις. Η Επιτροπή δεν εξήγησε συγκεκριμένα στο Πρωτοδικείο σε ποιον βαθμό η σοβαρότητα και η γεωγραφική έκταση των επίμαχων παραβατικών συμπεριφορών καθιστούσαν αναγκαία τη διαπίστωση των παραβάσεων που είχαν παύσει, στην οποία προέβη η Απόφαση, στη συγκεκριμένη περίπτωση των προσφευγουσών. Η Επιτροπή δεν προσκόμισε ούτε το παραμικρό στοιχείο όσον αφορά τον κίνδυνο υποτροπής εκ μέρους των προσφευγουσών. Επιπλέον, η καθής δεν παρέσχε ενδείξεις, που να προσιδιάζουν στις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ως προς αγωγές που ασκήθηκαν ή ακόμη είναι πιθανό να ασκηθούν από τρίτους που εθίγησαν από τις παραβατικές συμπεριφορές.

- 139 Επιπλέον, οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τον σύννομο χαρακτήρα των συμφερόντων που μνημονεύθηκαν από την καθής ενώπιον του Πρωτοδικείου, προβάλλοντας ότι η ανακοίνωση των αιτιάσεων είχε αρκούντως αποτρεπτικό αποτέλεσμα έναντι αυτών, ότι δεν υπήρχε κανένας πραγματικός κίνδυνος επιστροφής στις επίμαχες πρακτικές που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και ότι η επιθυμία να παρέχεται η δυνατότητα προσφυγής στα εθνικά δικαστήρια είναι, αυτή καθ' εαυτήν, αμφίβολη. Πάντως, η καθής δεν έδωσε στις ως άνω αντιρρήσεις εμπεριστατωμένη απάντηση δυναμένη να αποδείξει το προβαλλόμενο έννομο συμφέρον.
- 140 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να γίνει δεκτός.

Επί του αιτήματος των προσφευγουσών να απαλειφθούν ορισμένα στοιχεία από τις δημοσιεύσεις σχετικά με τις παρούσες υποθέσεις

- 141 Με το δικόγραφο της προσφυγής τους, καθεμία από τις προσφεύγουσες ζήτησε από το Πρωτοδικείο να απαλειφθούν από τις δημοσιεύσεις του σχετικά με τις παρούσες υποθέσεις, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου των εν λόγω υποθέσεων, όλες οι αναφορές στα προϊόντα και τις περιόδους που αφορούν οι παραβάσεις που τους έχουν καταλογισθεί με την Απόφαση.
- 142 Συναφώς, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι από τα έγγραφα που κατατέθηκαν στη δικογραφία από τις προσφεύγουσες σε παράρτημα του υπομνήματός τους απαντήσεως προκύπτει ότι, μετά την άσκηση των υπό κρίση προσφυγών, έλαβαν χώρα εμπεριστατωμένες συζητήσεις μεταξύ των προσφευγουσών και της Επιτροπής

όσον αφορά τη δημοσίευση της Αποφάσεως. Συγκεκριμένα, οι προσφεύγουσες είχαν ζητήσει από την Επιτροπή να απαλειφθεί, στο κείμενο της Αποφάσεως που προορίζεται για δημοσίευση, κάθε αναφορά στις εταιρικές επωνυμίες τους, στο βιταμινούχο προϊόν για το οποίο τους είχε καταλογισθεί, αντιστοίχως, παράβαση και σε άλλα στοιχεία που επιτρέπουν να προσδιοριστούν οι προσφεύγουσες ως επιχειρήσεις που έχουν συμμετάσχει σε μια αθέμιτη σύμπραξη.

143 Πάντως, η Επιτροπή απέρριψε, εν τέλει, τις ως άνω αξιώσεις και το μη απόρρητο κείμενο της Αποφάσεως, που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 10 Ιανουαρίου 2003, μνημονεύει σαφώς τα στοιχεία που αποτελούν αντικείμενο των αιτημάτων των προσφευγουσών που αναφέρονται στη σκέψη 141 ανωτέρω (βλ. ιδίως άρθρο 1 της Αποφάσεως).

144 Δεδομένου ότι ο δημόσιος χαρακτήρας που προσέλαβαν, κατ' αυτόν τον τρόπο, τα ως άνω πληροφοριακά στοιχεία μετά την άσκηση των υπό κρίση προσφυγών αποκλείει το να μπορούν τα εν λόγω στοιχεία να αποτελέσουν αντικείμενο εμπιστευτικής μεταχείρισεως (διατάξεις του Προέδρου του δευτέρου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου της 9ης Νοεμβρίου 1994, T-7/93, Langnese Iglo κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 11· του Προέδρου του πέμπτου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου της 3ης Ιουνίου 1997, T-102/96, Gencor κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-879, σκέψη 29, και του Προέδρου του δευτέρου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου της 3ης Ιουλίου 1998, T-143/96, Volkswagen και Volkswagen Sachsen κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 20), το αίτημα που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

145 Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η καθής ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το αίτημα των προσφευγουσών.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Ακυρώνει την απόφαση 2003/2/ΕΚ της Επιτροπής, της 21ης Νοεμβρίου 2001, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-1/37.512 — Βιταμίνες), κατά το μέρος που αφορά τις προσφεύγουσες.**

- 2) **Καταδικάζει την καθής στα δικαστικά έξοδα.**

Legal

Lindh

Mengozzi

Wiszniewska-Białecka

Vadapalas

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 6 Οκτωβρίου 2005.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

H. Legal